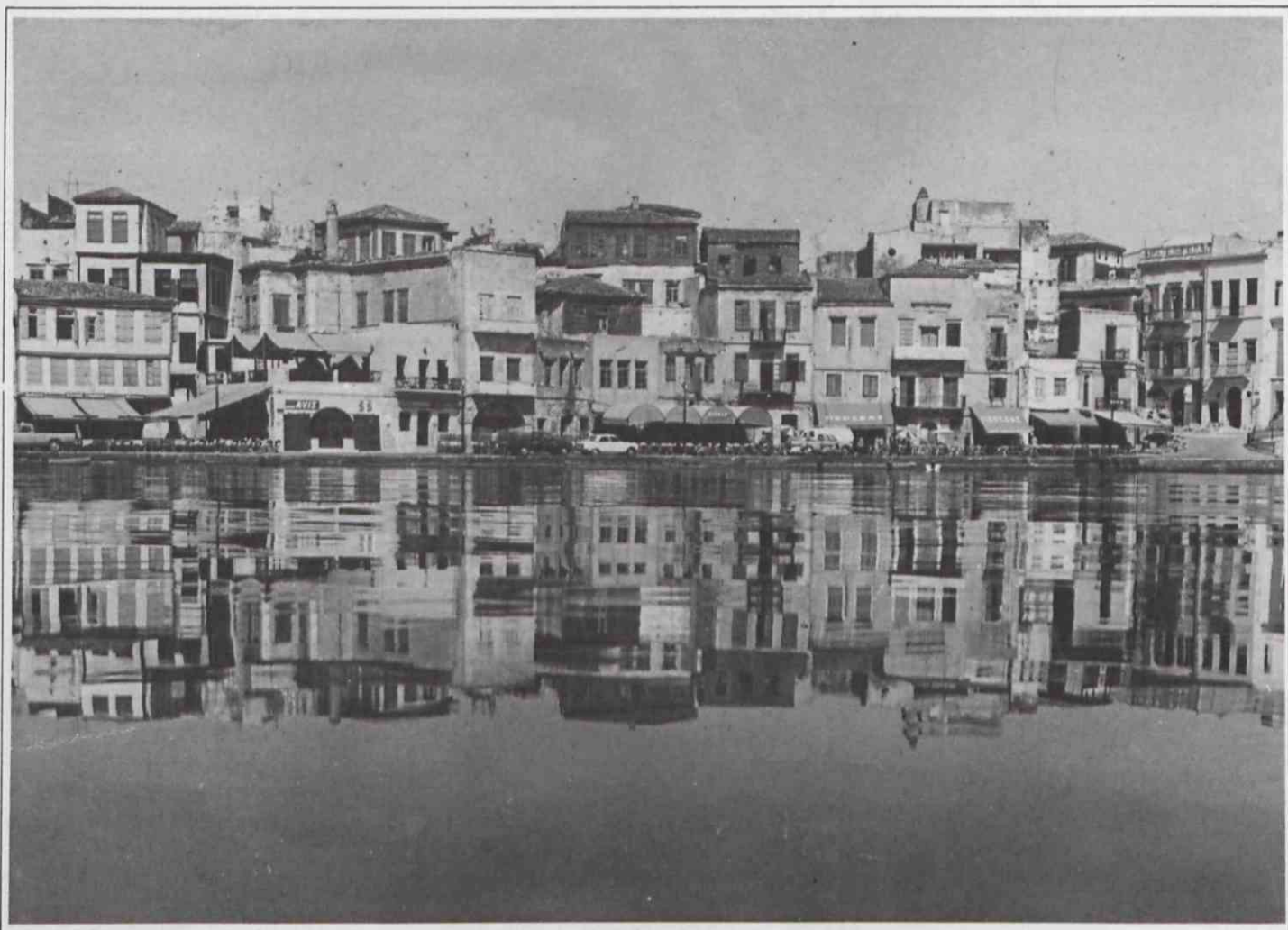

1983

ΔΕΛΤΙΟ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

12

η Ελλάδα μας περιμένει

ΚΡΗΤΗ - ΧΑΝΙΑ

Ας πάψουμε να ψάχνουμε αλλού αυτό που βρίσκεται κοντά μας

Μήπως αυτό που ψάχνουμε έξω βρίσκεται κοντά μας;

Τρέχουμε από χώρα σε χώρα.

Αλλάζουμε κάθε τόσο αεροπλάνα και πλοία.

Το διαβατήριό μας γέμισε σφραγίδες σ' όλες τις γλώσσες.

Στις μνήμες μας στριμώχνονται πρόσωπα και βαλίτσες.

Είμαστε συνέχεια σε αναχώρηση.

Τώρα, επιστροφή.

Καιρός να σταματήσουμε για λίγο εδώ. Καιρός να γνωρίσουμε τη χώρα μας.

Την πιο όμορφη χώρα του κόσμου..... ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ.

Η Ελλάδα μας περιμένει.

Κι έχει να μας δώσει πολλά περισσότερα απ' αυτά που ψάχνουμε αλλού.

Η Ελλάδα έχει τα πάντα.

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Αμερικής 2 Αθήνα τηλ. 3223111/9

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Σ.Ε.Ε.
ΟΚΤΩΒΡΗΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 1983 ΤΕΥΧΟΣ 12

Εκδότης

Λίτσα Παπαντωνίου - Πρόεδρος ΣΕΕ
Πλουτάρχου 44 - Τηλ. 7217769

Ιδιοκτήτης

Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων
Βουλής 44α - Τηλ. 32.34.268

Συντάσσεται από Επιτροπή

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν
τις γνώμες των συντακτών τους

Φωτοστοιχειοθεσία

ΣΟΥΠΕΡ-ΦΩΤ (Π. Γκολέμας και Σία)
Μεσολογγίου 2 - Τηλ. 36.13.349

Εκτύπωση - Offset

ΠΕΙΡΑΪΚΗ - ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ
Πλαταιών 12 - Πλατεία Ιπποδαμείας - Πειραιάς
Τηλ. 41.75.625

Διευθυντής Τυπογραφείου: Σπύρος Ξενικουδάκης

Περιεχόμενα

■ Ειδήσεις... Σχόλια	2
■ Εκκλήση Ακρόπολης	5
■ Δραστηριότητες του Συνδέσμου	6
■ Πρόγραμμα των εκδηλώσεων του Συνδέσμου	14
■ Πενταετές πρόγραμμα και ισονομία των φύλων	15
■ Νομοθετική προστασία της μητροτη- τας στην Ελλάδα	22
■ Πολιτικός γάμος - Δεκαεπτά μήνες από την ισχύ του	24
■ Η σημασία του αγώνα για τη σωτηρία της πολιτιστικής παράδοσης στην Κύπρο	27
■ Ο Νόμος 1414/84 για την «εφαρμογή της ισότητας των φύλων στις εργασια- κές σχέσεις»	28
■ Αλληλογραφία	31

ειδησεις...σχολια

15 Νοέμβρη 1983

Μια ακόμη ημερομηνία σημαδιακή για την Κύπρο και τον Ελληνισμό. Μια ημερομηνία στίγμα για όλη τη διεθνή κοινότητα.

Ξαφνικά, τη μέρα αυτή – ύστερα από σιωπή συνωμοτική και διαρεύσεις φημών ως την προηγούμενη μέρα – ο Ντεκτάς ως εκπρόσωπος των τουρκοκυπριακής κοινότητας ανακήρυξε το ψευδοκράτος του στη Βόρεια Κύπρο, που αυθαίρετα είχε καταλάβει και κατείχε από την εισβολή του 1974.

Ήταν μια πρόκληση τόσο κραυγαλέα έξω από κάθε νόμο, αντίθετη με τις στοιχειώδεις αρχές του διεθνούς δικαίου αλλά και ειδικές αποφάσεις του Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών, που ίσως για πρώτη φορά η διεθνής καταδίκη της αυθαίρετης αυτής πράξης είναι τόσο άμεση και γενική και όχι μόνο από την κοινή γνώμη αλλά και από τις ίδιες τις κυβερνήσεις όλων των χωρών της Ευρώπης, της Αμερικής και της Σοβιετικής Ένωσης.

Καμιά χώρα δεν αναγνώρισε το ψευδοκράτος – εκτός απ' την Τουρκία βέβαια – και όλες ζήτησαν την ανάκληση της πράξης της ανακήρυξης.

Το ίδιο άμεσα καταδικαστικοί ήσαν και οι Διεθνείς οργανισμοί το Συμβούλιο Ασφάλειας με την γνωστή απόφασή του και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Η γενική αυτή διεθνής κατακραυγή είναι ένα στήριγμα, όχι βέβαια για επανάπαυση, αλλά μια δεδομένη βάση για να προχωρήσουμε στη διεκδίκηση της Οριστικής λύσης του Κυπριακού.

Γι' αυτό όμως χρειάζεται να ληφθούν μέτρα πίεσης προς την Τουρκία ικανά να οδηγήσουν όχι μόνο άμεσα στην ανάκληση της ανακήρυξης του ψευδοκράτους αλλά και στο άνοιγμα του δρόμου για μια δίκαιη παραδεκτή λύση για να τερματιστεί πια η τραγωδία της Κύπρου.

Νομαρχιακές Επιτροπές Ισότητας

Ένα βήμα ακόμη για τη γυναικεία ισοτιμία έγινε με τη σύσταση των Νομαρχιακών επιτροπών ισότητας των δύο φύλων (ΝΕΙ) με την εγκύκλιο αρ. 100 /24 Ιούνη 1983. Σήμερα οι περισσότερες έχουν πια συγκροτηθεί και παρουσιάζουν κάποια δραστηριότητα.

Όμως η καθυστέρηση και η υποβάθμιση δεν έλλειψαν κι από αυτά τα γνωμοδοτικά όργανα όπου συμμετέχουν οι γυναικείες και άλλες κοινωνικές οργανώσεις. Χαρακτηριστική και πολύ απογοητευτική η περίπτωση της πρώτης σε σημασία ΝΕΙ της Αττικής που συγκροτήθηκε τελευταία στα τέλη Γενάρη του '84 στο Νομό που συγκεντρώνεται ο μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων γυναικών, γυναικών με προβλήματα ιδιαίτερα οξυμμένα στις συνθήκες ζωής της μεγαλόπολης. Ο ΣΕΕ που συμμετέχει στη ΝΕΙ Αττικής σαν μια από τις τρεις μεγαλύτερες γυναικείες οργανώσεις της περιοχής επισημαίνει την καθυστέρηση και τον κίνδυνο αδρανοποίησης ενός νέου και θετικού θεσμού.

Οι ΝΕΙ πρέπει να γίνουν βήμα καταγγελίας για κάθε παράβαση των νόμιμων δικαιωμάτων των γυναικών, βήμα προώθησης των αιτημάτων τους, όργανο προγραμματισμού και ελέγχου για την καλλιτέρευση της θέσης τους. Δεν αρκούν σεμινάρια σαν αυτό που οργάνωσε το Συμβούλιο Ισότητας ούτε διαφωνιστικές καμπάνιες για την προβολή των κυβερνητικών μέτρων. Το κύριο για μας είναι ν' ακουστεί η φωνή του γυναικείου κινήματος στις Νομαρχίες, να προωθηθούν τα αιτήματά τους μέσα από τα αναπτυξιακά προγράμματα των νομών.

Ελληνικό Γυναικείο Αντιπυρηνικό Κίνημα

Στις 14 του Νοέμβρη 1983 ιδρύθηκε

στη χώρα μας το πρώτο «Ελληνικό Γυναικείο Αντιπυρηνικό Κίνημα» (ΕΓΑΚ). Η ίδρυσή του ξεκίνησε, όπως λένε τα ιδρυτικά του μέλη, από την επιτακτική ανάγκη να οργανωθούν οι γυναίκες για να μπορέσουν να αποτρέψουν τον πυρηνικό πόλεμο και να εξασφαλίσουν την ειρήνη. Είναι Κίνημα Πανελλαδικό και συσπειρώνει μόνο γυναίκες ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πολιτική τοποθέτηση.

Νομιμοποίηση των αμβλώσεων

Κάθε χρόνο γίνονται στην Ελλάδα σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία περίπου 400.000 αμβλώσεις η κάθε μια από τις οποίες στοιχίζει από 10 μέχρι 30 χιλιάδες δραχμές ανάλογα με το μήνα κύησης. Κάθε γέννα αντιστοιχεί με δυο αμβλώσεις. Σε μια συζήτηση που οργανώθηκε το Δεκέμβρη του '83 με συμμετοχή και του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου τονίστηκε ότι πρέπει να οργανωθεί ειδικό κέντρο εξοπλισμένο με ειδικευμένο προσωπικό και τεχνικό μέσα όπου θα μπορεί να προσφέρει έγκαιρα, όπου θα μπορεί να προσφεύγει έγκαιρα η έγκυος γυναίκα για την αμβλωση.

Σίγουρα, τα προβλήματα που σχετίζονται με το θέμα των αμβλώσεων είναι πάρα πολλά. Ευτυχώς όμως ο Υπουργός Δικαιοσύνης ανακοίνωσε πρόσφατα ότι κατατέθηκε νομοσχέδιο με το οποίο σύμφωνα με σχετικές δηλώσεις του ρυθμίζονται αρκετά απ' αυτά (νομιμοποίηση και αποποινικοποίηση αμβλώσεων, υπαγωγή τους στην κοινωνική ασφάλιση κλπ.).

Από την πλευρά μας επισημαίνουμε την ανάγκη να έρθει σύντομα για ψηφισμένη στη Βουλή, αφού προηγουμένα δοθεί για παρατηρήσεις στις γυναικείες οργανώσεις.

Οι αγνοούμενοι

Δέκα σχεδόν χρόνια από την εισβολή του Αττίλα στην Κύπρο, και ούτε ένα βήμα δεν έχει προχωρήσει προς τη λύση του, το πρόβλημα των αγνοουμένων και των οικογενειών τους. Η τουρκική κυβέρνηση αρνείται να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία προσποιούμενη ότι δεν υπάρχει πρόβλημα Αγνοουμένων. Όταν, ύστερα από αποφάσεις του ΟΗΕ αποδέχτηκε τη σύσταση ερευνητικής επιτροπής, εμπόδισε την είσοδό της στο τουρκικό έδαφος, και εξουδετέρωσε το έργο της. Και όμως οι αγνοούμενοι πολίτες και στρατιωτικοί, έχουν αρπαχτεί ακόμα και μέσα από τα σπίτια τους με την παρουσία μαρτύρων, έχουν καταγραφεί σε καταλόγους που ετοίμασαν οι ίδιοι οι Τούρκοι, έχουν μιλήσει από παράνομο Τουρκικό ραδιοσταθμό, αιχμάλωτοι που απελευθερώθηκαν, τους έχουν δει στην κατεχόμενη Κύπρο και στην Τουρκία, έχουν αναγνωριστεί σε φωτογραφίες αιχμαλώτων, που δημοσιεύτηκαν σε τουρκικές εφημερίδες, και όμως αγνοούνται, και οι συγγενείς τους περιφέρονται με το ερώτημα, αν ζει ο άνθρωπός τους. Ανάμεσα στους αγνοούμενους περιλαμβάνονται γυναίκες και παιδιά όπως δείχνει ο παρακάτω πίνακας:

ΑΝΔΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΥΝΟΛΟ

Στρατιωτικοί	1.008	-	1.008
Πολίτες	499	112	611
ΣΥΝΟΛΟ	1.507	112	1.619

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΣΥΝΟΛΟ
 60 40-60 16-40 16

Ανδρες	257	222	1.008	20	1.057
Γυναίκες	58	15	33	6	112
Σύνολο	315	237	1.041	26	1.619

Η πίεση για να δεχτεί η τουρκική

ΣΑΣ ΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΑΓΩΝΙΣΤΕΙΤΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ ΣΗΜΕΡΑ ΑΥΡΙΟ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΔΟΘΕΙ ΤΕΛΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ.

κυβέρνηση την είσοδο στο έδαφός της, της ερευνητικής επιτροπής του ΟΗΕ, πρέπει να συνεχιστεί. Ο ΣΕΕ πρέπει και αυτός να ρίξει τις δυνάμεις του προς αυτήν την κατεύθυνση. Γίνθηκε η αρχή

με την εκδήλωση στις 20 Ιουλίου, θα πρέπει να συνεχίσουμε. Επαναλαμβάνουμε την τελευταία παράγραφο της προκήρυξής μας για κεινη την ημέρα:

ειδησεις...σχολια

Το επώνυμο των παιδιών

Μετά την τροποποίηση του Αστικού Κώδικα για την εφαρμογή της ισότητας ανδρών και γυναικών, το επώνυμο των παιδιών επιλέγεται από τους συζύγους, που οφείλουν να το δηλώσουν στο Δήμαρχο ή του Πρόεδρο της Κοινότητας, όταν πρόκειται για Πολιτικό Γάμο, ή στο θρησκευτικό λειτουργό σε περίπτωση ιερολογίας, πριν από την τέλεση του γάμου, με συνέπεια αν δεν δηλωθεί, να έχουν τα πρωτεία υποχρεωτικά το επώνυμο του πατέρα.

Φυσικά, εφ' όσον πρόκειται για νέα διάταξη, ο λειτουργός που τελεί το γάμο έχει υποχρέωση να ενημερώσει σχετικά τους μελλο-

νύμφους. Καταγγέλλεται όμως ότι μερικοί θρησκευτικοί λειτουργοί όχι μόνο δεν κάνουν τη σχετική ενημέρωση αλλά και σε περιπτώσεις που οι μελλοντικοί ζήτησαν να κάμουν τη δήλωση για το επώνυμο, τους είπαν ότι «δεν χρειάζεται, γίνεται και μετά».

Με την ευκαιρία δίνουμε και τα εξής στοιχεία:

Στους 564 πολιτικούς γάμους που έγιναν μετά τις 23.2.1983, που τέθηκε σε ισχύ ο Νόμος για την τροποποίηση του Οικογενειακού Δικαίου, ως τις 15.12.1983, δήλωσαν: 435 το επώνυμο του συζύγου, 125 το επώνυμο και την δυο και μόνο 4 το επώνυμο της συζύγου.

28η Οκτώβρη Μέρα πάλης κατά των Ευρωπυραύλων

Η φετινή επέτειος της 28ης του Οκτώβρη θεωρήθηκε σαν ο καταλληλότερος χρόνος για να κινητοποιηθεί ο ελληνικός λαός κατά των ευρωπυραύλων. Έτσι, οι τρεις κινήσεις ειρήνης ΑΚΕ, ΕΕΔΥΕ, ΚΕΑΔΕΑ κάλεσαν με κοινή ανακοίνωσή τους όλες τις φιλειρηνικές δυνάμεις του τόπου, την εκκλησία, τοπική αυτοδιοίκηση, τα συνδικάτα, τους πνευματικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς, να συντονίσουν τις προσπάθειές τους με τους λαούς της Ευρώπης και όλου του κόσμου, να πάρουν πρωτοβουλίες και να κινηθούν αγωνιστικά με την ευκαιρία της εβδομάδας Αφοπλισμού του ΟΗΕ:

Για να μην εγκατασταθούν οι πυραύλοι Πέριγκ-2 και Κρουζ,

Για να υποστηριχθεί η πρωτοβουλία της ελληνικής κυβέρνησης για την εξάμηνη αναβολή της εγκατάστασής τους.

Για μια αποπυρηνικοποιημένη Βαλκανική και Μεσόγειο - θάλασσα ειρήνης.

Για να οδηγηθούν οι συνομιλίες της Γενεύης σε θετικές αποφάσεις που θα «παγώσουν» τους πυρηνικούς εξοπλισμούς σαν πρώτο βήμα και θ' ανοίγουν το δρόμο για μια Ευρώπη από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια χωρίς πυρηνικά όπλα.

Για μια Ελλάδα ειρηνικά και ανεξάρτητη, χωρίς πυρηνικά όπλα και ξένες βάσεις.

Για να βροντοφωνάξει ο ελληνικός λαός: **Όχι στον πόλεμο, ναι στην ειρήνη και τον αφοπλισμό.**

Συνέδριο για την αποκέντρωση

Έγινε τον Νοέμβριο στην αίθουσα Συνεδρίων του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθήνας το Α' Συνέδριο του Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων με θέμα: «Αποκέντρωση - Προϋπόθεση για την ανάπτυξη».

Στο Συνέδριο, που οργανώθηκε θαυμάσια από τα νέα παιδιά του Συνδέσμου, στην πλειοψηφία τους απόφοιτοι του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης της Παντείου, κράτησε τρεις μέρες και έγινε αφορμή ν' ακουστούν πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις από τους Έλληνες και ξένους συνέδρους.

Θέματα όπως: «Ποιάς μορφής αποκέντρωση». Μορφές και επίπεδα αποκέντρωσης. Μορφές και σημασία των θεσμών λαϊκής συμμετοχής, εμπειρίες και πειραματικές εφαρμογές, κλπ., αναλύθηκαν σε βάθος και ακολούθησε συζήτηση από τους Έλληνες Επιστήμονες και τους ξένους προσκαλεσμένους για τα προβλήματα που απασχολούν κυρίως τον Ελληνικό χώρο.

Αποφυλάκιση Αγωνίστριας

Η γνωστή όχι μόνο στην Τουρκία αλλά και στη χώρα μας αγωνίστρια για τα γυναικεία δικαιώματα και την ειρήνη Berin Uyar, εκδότης του περιοδικού «Φωνή της Γυναίκας», αφέθηκε ελεύθερη μετά από δύομιση χρόνια φυλάκισης που της είχαν επιβάλει τα δικαστήρια της Τουρκικής χούντας. Η μοναδική κατηγορία σε βάρος της ήταν η δουλειά της σ' ένα γυναικείο περιοδικό, βήμα για την ειρήνη και τη διεθνή αλληλεγγύη. Η ΠΔΟΓ και πολλές οργανώσεις απ' όλο τον κόσμο είχαν καταγγείλει τη φυλάκιση της Berin. Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων που είχε εκφράσει την αλληλεγγύη του, καθώς και σε όλες τις πολιτικές κρατούμενες της Τουρκίας, χαιρετίζει την αποφυλάκιση της αγωνίστριας Berin Uyar.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ, ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΕΜΕΙΣ, οι χιλιάδες Έλληνες φίλοι της ειρήνης, μαζί με «πρεσβευτές της ειρήνης» από πολλές χώρες του κόσμου, που ενώσαμε τα χέρια μας σε μια συμβολική προστατευτική «αλυσίδα της ειρήνης» γύρω από την Ακρόπολη, συμμετέχοντας στις παγκόσμιες εκδηλώσεις μνήμης της πυρηνικής καταστροφής της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι, στέλνουμε μήνυμα αγωνιστικής ενότητας, αισιοδοξίας και ελπίδας στους αγωνιστές της ειρήνης σ' όλο τον κόσμο.

ΕΠΙΛΕΞΑΜΕ την Ακρόπολη, παγκόσμιο σύμβολο του πολιτισμού, για την εκδήλωσή μας, για να διακηρύξουμε την πίστη μας στον άνθρωπο και στις πολιτιστικές του αξίες και την αμετάκλητη απόφασή μας να τις υπερασπίσουμε από τον πυρηνικό πόλεμο.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ότι η ειρήνη και ο πολιτισμός είναι έννοιες αεχώριστες, ότι ένας πυρηνικός πόλεμος σήμερα θα σημάνει το τέλος της ζωής και του πολιτισμού στον πλανήτη μας.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ότι ο πόλεμος δεν είναι αναπόφευκτος, ότι ενωμένες οι φιλειρηνικές δυνάμεις του κόσμου μπορούν να σχηματίσουν μια πανίσχυρη αλυσίδα προστασίας της ειρήνης, της ζωής και του πολιτισμού.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ότι το ολέθριο κυνηγητό των εξοπλισμών μπορεί να σταματήσει, ότι ο πλούτος του κόσμου που θυσιάζεται στο βωμό των υπερεξοπλισμών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πρόοδο του πολιτισμού, για να σωθούν από τον θάνατο τα 17 εκατομμύρια παιδιά που πεθαίνουν κάθε χρόνο απ' την πείνα, για την καταπόλεμηση του υποσιτισμού, του αναλφαβητισμού, της υπανάπτυξης, της ανεργίας, για τη σωτηρία του περιβάλλοντος που καταστρέφεται και από τις πυρηνικές δοκιμές.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ότι η Ελλάδα, κοιτίδα της ειρήνης και του πολιτισμού, μπορεί να συμβάλει πιο ουσιαστικά στον πανανθρώπινο αγώνα για τη ζωή, όταν απαλλαγεί οριστικά από τις ξένες βάσεις και τα πυρηνικά όπλα που είναι εγκαταστημένα στο έδαφός της.

ΚΑΛΟΥΜΕ όλες τις πυρηνικές δυνάμεις να δηλώσουν ότι καμιά δε θα χρησιμοποιήσει πρώτη πυρηνικά όπλα. Να προχωρήσουν, όσο είναι ακόμα καιρός, στο «πάγωμα» των πυρηνικών οπλοστασίων. Να διαπραγματευτούν τη μείωσή τους, με βάση την αρχή της ισορροπίας και της ίσης ασφάλειας, μέχρι την πλήρη κατάργησή τους και την απαγόρευσή τους.

ΚΑΛΟΥΜΕ την κυβέρνηση των ΗΠΑ να αποκηρύξει τα δόγματα του «περιορισμένου» πυρηνικού πολέμου και του «πρώτου πυρηνικού πλήγματος» και να εγκαταλείψει την πολιτική των «κανονιοφόρων», που αυτές τις μέρες βρίσκεται σε έξαρση στην Κεντρική Αμερική και στη Μεσόγειο.

ΚΑΛΟΥΜΕ τις κυβερνήσεις όλων των χωρών να αποκηρύξουν τη βία ως μέσο επίλυσης των διεθνών διαφορών.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ την εκστρατεία του ΟΗΕ για τον Αφοπλισμό και την εφαρμογή των σχετικών αποφάσεών του.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ κάθε φιλειρηνική πρόταση και πρωτοβουλία απ' οπουδήποτε κι αν προέρχεται.

ΔΙΑΚΗΡΥΣΣΟΥΜΕ την πίστη μας στο γράμμα και στο πνεύμα των Συμφωνιών του Ελσίνκι και ζητούμε την αποκατάσταση και την ανάπτυξη του κλίματος της ύφεσης στην Ευρώπη και σ' ολόκληρο τον κόσμο.

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ να μην εγκατασταθούν οι πύραυλοι Πέριγγ II και Κρουζ στην Ευρώπη, να σταματήσει η παραγωγή της βόμβας νετρονίου. Υποστηρίζουμε το αίτημα για τη δημιουργία αποπυρηνικοποιημένων ζωνών, για μια Ευρώπη ελεύθερη από πυρηνικά όπλα.

ΔΙΑΚΗΡΥΣΣΟΥΜΕ την απόφασή μας να συνεχίσουμε τον αγώνα για μια Ελλάδα ειρηνική και ανεξάρτητη, για την προώθηση της ιδέας της αποπυρηνικοποιημένης Βαλκανικής και τη μετατροπή της Μεσογείου σε θάλασσα ειρήνης.

ΖΗΤΟΥΜΕ να κηρυχθεί η Αθήνα ανοχύρωτη και αποπυρηνικοποιημένη πόλη.

- Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ, ΟΙ «ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ» ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΩΘΟΥΝ

- ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΠΥΡΗΝΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ - ΝΑ ΜΗ ΓΙΝΕΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΧΙΡΟΣΙΜΑ!

- ΝΑΙ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ, ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΣΤΗ ΖΩΗ!

Ακρόπολη 8 Αυγούστου 1983

δραστηριότητες του συνδέσμου

Εκδήλωση για τους αγνοούμενους

«Απευθυνόμαστε στους λαούς όλων των χωρών, τους λαούς από όπου αντλείται το Δίκαιο και η Λευτεριά, για να ζητήσουμε τη συμπαράστασή τους στον αγώνα της Κύπρου και στον αγώνα μας, ώστε η 10η επέτειος να βρει την Κύπρο ελεύθερη και ανεξάρτητη». Αυτό ήταν το μήνυμα της συγκέντρωσης στις 20 Ιουλίου 1983 που οργάνωσε ο ΣΕΕ τιμώντας την επέτειο της Κυπριακής τραγωδίας, που σήμανε την απαρχή νέων δεινών για τον Ελληνισμό της Κύπρου και την απαρχή της τραγωδίας των 1619 αγνοούμενων της Τουρκικής εισβολής.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με συγκέντρωση στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών, από όπου ακολούθησε πορεία στο Σύνταγμα. Επί κεφαλής της πορείας, στην οποία πήραν μέρος Βουλευτίνες, Δήμαρχοι, εκπρόσωποι γυναικείων οργανώσεων, ήταν Κύπριες με την εθνική τους ενδυμασία, ενώ οι γυναίκες που πήραν μέρος κρατούσαν πλακάτ με τα ονόματα και τις φωτογραφίες των 112 γυναικών και των 27 παιδιών που περιλαμβάνονται στους αγνοούμενους.

Κοινωνική Ασφάλιση και Ισότητα

Εκδήλωση με το παραπάνω περιεχόμενο έγινε στα γραφεία του ΣΕΕ στις 5 Οκτώβρη 1983. Εισηγήτριες ήταν: η πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Λίτσα Παπαντωνίου και η κ. Κατίνα Καραμάνου.

Η κ. Παπαντωνίου στην αρχή της ομιλίας της αναφέρθηκε στα χαρακτηριστικά της κοινωνικής ασφάλισης και επεσήμανε την αποκλειστική ευθύνη της Πολιτείας για όλα προβλήματα τυχόν υπάρχουν.

Σχετικά με το θέμα της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας είπε, πως αποτελείται από πλήθος διατάξεων άνισων, ασυντόνιστων και πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενων θεωρώντας αιτία για όλα αυτά τη διοικητική διάσπαση (περισσότεροι από 350 φορείς κοινωνικής ασφάλισης), την έλλειψη προγραμματισμού στην αρχική θέσπιση των βασικών συστημάτων και κύρια τις κρατικές επεμβάσεις στην εξέλιξή τους.

Θεώρησε αναγκαίο να αναζητηθούν λύσεις στα θέματα που αφορούν την ασφάλιση της γυναίκας, στο πνεύμα τόσο της συνταγματικής επιταγής της ισότητας του άρθρου 2 όσο και άλλων διατάξεων του Συντάγματος που αναφέρονται στην προστασία της εργασίας και της μητρότητας και τόνισε πως οι νέες ρυθμίσεις πρέπει να στραφούν σε τρεις κατευθύνσεις: α) στην εκκθάριση της νομοθεσίας από τις «δυσμενείς» ή «ευμενείς» διατάξεις για τη γυναίκα, β) στην εξασφάλιση της κοινωνικής ασφάλισης της γυναίκας για κάθε είδος απασχόλησης και γ) στην εξασφάλιση της συνέχισης της κοινωνικής ασφάλισης για κάθε περίπτωση διακοπής της απασχόλησης λόγω μητρότητας.

Μιλώντας για τις περιπτώσεις ανισοτιμίας που υπάρχουν στη συνταξιοδοτική νομοθεσία είπε, πως δεν υπάρχουν ρητές διακρίσεις σε βάρος της γυναίκας, όλη όμως η νομοθεσία που ισχύει μέχρι σήμερα διαποτίζει και τις διατάξεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας και άμεσα και έμμεσα.

Σαν χαρακτηριστική – και μοναδική ίσως περίπτωση – δυσμενούς διάκρισης ανέφερε τη ρύθμιση που ισχύει τόσο στη νομοθεσία του ΙΚΑ όσο και σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς, σύμφωνα με την οποία η σύνταξη της γυναίκας λόγω θανάτου δεν μεταβιβάζεται στο σύζυγο παρά μόνο αν είναι άπορος ή ανάπηρος, ενώ η σύνταξη του άντρα μεταβιβάζεται στη σύζυγο χωρίς προϋποθέσεις.

Για τις λεγόμενες ευνοϊκές ρυθμίσεις υποστήριξε την άποψη ότι αποτελεί κλασική περίπτωση ευνοϊκής μεταχείρισης η αναγνώριση δικαιώματος για σύνταξη με τη συμπλήρωση 15 χρόνων απασχόλησης στο Δημόσιο τομέα, ενώ αντίθετα χαρακτήρισε σαν επιβεβλημένη για λόγους μητρότητας τη γενική ρύθμιση που ισχύει στη χώρα μας σύμφωνα με την οποία το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση της γυναίκας είναι κατώτερο από του άντρα (3-5 χρόνια).

Χαρακτήρισε απαράδεκτη την ύπαρξη διατάξεων που αναγνωρίζουν το δικαίωμα στη θυγατέρα του συνταξιούχου να παίρνει τη σύνταξη του πατέρα της ανεξάρτητα από το όριο ηλικίας της και πρότεινε την κατάργησή τους.

Κλείνοντας την εισήγησή της είπε πως «η κυριώτερη ανισότητα σε βάρος των γυναικών προέρχεται από το ότι πολλές κατηγορίες γυναικών είναι ανα-

σφάλιστες κάτι που είναι όχι μόνο παράνομο αλλά και αντίθετο με το πνεύμα της κοινωνικής ασφάλισης».

Η κ. Καραμάνου αναφέρθηκε στην πλημμελή κοινωνική ασφάλιση της γυναίκας, επισημαίνοντας πως οφείλεται κύρια στις συνθήκες εργασίας και ειδικότερα: 1) στο αναχρονιστικό εργατικό δίκαιο (Νόμοι 1911-1912), 2) στην ανισότητα στην εργασία (δεν υπάρχουν ίσες ευκαιρίες, ίση αμοιβή, ίση ειδίκευση) και 3) στην ανυπαρξία προστασίας της μητρότητας. Είναι ανάγκη, είπε, «να εκσυγχρονιστεί το Εργατικό Δίκαιο, να τελειοποιηθεί η προστατευτική νομοθεσία και όχι να καταργηθεί εν ονόματι της ισότητας γιατί προστατεύει την γενετήσια ικανότητα της γυναίκας, και την ανακουφίζει από το αποκλειστικό βάρος της μητρότητας και του νοικοκυριού».

Τέλος χρειάζεται να προστατευτεί ουσιαστικά η μητρότητα (αναγνώριση της σαν κοινωνικό λειτουργήμα, δημιουργία παιδικών σταθμών, μεγαλύτερη άδεια τοκετού με πλήρεις αποδοχές και κανονική ασφάλιση, προστασία εγκύου κ.λ.π.).

Εθίξε (όπως επίσης και η κ. Παπαντωνίου), το ζήτημα των ανασφάλιστων γυναικών δηλαδή: α) των γυναικών που εργάζονται σε οικογενειακές επιχειρήσεις για τις οποίες, είπε, ότι πρέπει και μπορούν να ασφαλιστούν ή στο Ταμείο που ασφαλιζεται ο σύζυγος ή ο αδελφός (π.χ. ΤΕΒΕ, Ταμείο Εμπόρων κλπ.) αν θεωρηθούν σαν συνεπιχειρηματίες ή στο ΙΚΑ αν θεωρηθούν πρόσωπα που προσφέρουν την εργασία τους κάτω από όρους εξάρτησης και β) των γυναικών που εργάζονται με το κομμάτι, εκφράζοντας την άποψη πως ο αριθμός τους αυξάνει καθημερινά γιατί εξυπηρετεί τους επιχειρηματίες που δεν επιβαρύνονται με έξοδα κοινωνικής ασφάλισης, δώρων, επιδομάτων κ.λ.π. και πως πρέπει και μπορεί να ασφαλιστούν στο ΙΚΑ.

Για το θέμα της αγρότισας και των υπερηλικών είπε, πως η αγρότισσα παίρνει σήμερα σύνταξη στα 65 χρόνια της και έκρινε αναγκαίο, κατά την γνώμη της να κατεβεί το όριο συνταξιοδότησής της στα 60 για να υπάρξει η διαφορά των πέντε χρόνων από το όριο συνταξιοδότησης του άντρα, κάτι που ισχύει σε όλους σχεδόν τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Τέλος, τόνισε, «θα πρέπει όλοι οι

ασφαλιστικοί οργανισμοί να προστατέψουν ουσιαστικά τη μητρότητα και η νομοθεσία του ΙΚΑ, που θεωρείται πιο προοδευτική αυτή τη στιγμή, να επεκταθεί και στα άλλα ταμεία με τις βελτιώσεις που προτείνονται».

Μετά τις εισηγήσεις έγιναν ενδιαφέρουσες ερωτήσεις και προτάσεις από το πολυπληθές ακροατήριο και η συγκέντρωση κατέληξε στην πρόταση να υποβληθούν οι απόψεις του φορέα πάνω στα ζητήματα της κοινωνικής ασφάλισης και συνταξιοδότησης στους αρμόδιους για να επιδιωχθεί η επίλυση των σχετικών προβλημάτων.

Εκδρομή στην Ωχρίδα

Μέσα στα πλαίσια του προγράμματός μας για να γνωρίσουμε και να γνωριστούμε πραγματοποιήσαμε με τη συμμετοχή 80 ατόμων την πρώτη μας εξόρμηση στην γειτονική χώρα της Νότιας Γιουγκοσλαβίας από τις 27 μέχρι τις 30 Οκτωβρίου. Ένας από τους βασικούς λόγους που διαλέξαμε την χώρα αυτή ήταν η μακραίωνη σύνδεσή της με το Ελληνικό Πνεύμα όπως και οι κοινοί αγώνες στα νεώτερα χρόνια.

Περνώντας τα σύνορα, το τοπίο συνέχιζε να είναι το ίδιο, οι άνθρωποι ζεστοί και καταδεκτικοί και τα ερείπια της Ηράκλειας μας μίλησαν για την εποχή του Φιλίππου Β΄.

Στο «Μοναστήρι» (Vitolina) η ελληνική συνοικία με τα νεοκλασικά αρχοντικά και τις ελληνικές επιγραφές, σου δίνουν την εντύπωση ότι δεν άφησες τον τόπο σου, ενώ εικόνες από τους Βαλκανικούς και τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο περνούν μπροστά από τα μάτια σου.

Αργότερα, βρεθήκαμε στη μαγευτική

Αχρίδα (Ωχρίδα) πάνω στις όχθες της ομώνυμης λίμνης.

Εδώ βρήκαμε την ευκαιρία να διαβάσουμε μια σελίδα της καλλιτεχνικής δραστηριότητας και θρησκευτικής έκφρασης των λαών της Χερσονήσου του Αίμου στα χρόνια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η μητρόπολη της Αγίας Σοφίας, η εκκλησία του Αγίου Κλήμεντα και το παλιό γραφικό μοναστήρι του Αγίου Ναούμ ήταν στο οδοιπορικό μας.

Μέσα στις εκκλησίες αυτές νιώσαμε την πνοή των Βυζαντινών μαστόρων που εξωτερικεύαν τις τάσεις της καλλιτεχνικής της υπερχλιόχρονης Βυζαντινής προσφοράς.

Μέσα από τα ήμερα περιγράμματα των βουνών, τις πυκνές συστάδες των δένδρων και τα ήμερα νερά της Γιουγκοσλαβικής Πρέσπας πήραμε το δρόμο του γυρισμού.

Κι έτσι, περπατώντας και ακουμπώντας σε τοίχους πανάρχαιους, κτίσματα Βυζαντινά αλλά και σύγχρονα, νιώσαμε την ανάγκη να δεθούμε όσο γίνεται πιο πολύ με τους γείτονές μας αλλά και μεταξύ μας.

Προτάσεις του ΣΕΕ για τα Διδακτικά βιβλία

Η Επιτροπή Παιδείας δούλεψε πάνω στα διδακτικά βιβλία, παλιότερα και φετεινά, του δημοτικού και του γυμνασίου, εντοπίζοντας σημεία αρνητικά για την καλλιέργεια της αντίληψης της ιστομίας των δύο φύλων. Πολλά θέλουν συνολικά εκσυγχρονισμό, ορισμένα άλλα μερικές διορθώσεις. Σε σχετικό υπόμνημα που έστειλε ο ΣΕΕ στον υφυπουργό Παιδείας, πήραμε την απάντηση ότι όλες οι παρατηρήσεις μας θα πρέπει να απευθύνονται στο ΚΕΜΕ.

Στη συνάντησή μας με τον υφυπουργό θέσαμε, εκτός των βιβλίων, και τα ζητήματα α) καμπάνιας στα σχολεία για την 8η Μαρτίου - Παγκόσμια Μέρα της Γυναίκας με ειδικό έντυπο, που δέχτηκε ο υφυπουργός, β) προαγωγή των δασκαλισιών ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας τους και στις τάξεις του δημοτικού, και καταγγείλαμε την καθήλωσή τους στις πρώτες τάξεις με τη σημερινή ρύθμιση, γ) ένταξης του σκοπού της ιστομίας των φύλων στους σκοπούς της εκπαίδευσης στο νέο Νομοσχέδιο.

Η ιστομία στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο

Αυτό ήταν το θέμα της ανοιχτής συζήτησης που διοργανώθηκε, με πρωτοβουλία της συντακτικής επιτροπής του δελτίου, τον περασμένο Δεκέμβρη στα πλαίσια της προσπάθειας για διερεύνηση του ρόλου των μαζικών μέσων ενημέρωσης στο ζήτημα της ιστομίας των δύο φύλων.

Η προσπάθεια ξεκίνησε με τη συγκέντρωση των απόψεων των βασικών γυναικείων οργανώσεων (Ένωσης Γυναικών Ελλάδας, Ένωσης Ελληνίδων Νομικών, Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών, Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδας και Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας), πάνω σε ερώτημα του ΣΕΕ σχετικά με το πώς εκτιμούν την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση και τι λύσεις προτείνουν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που τυχόν υπάρχουν.

Οι απαντήσεις που πήραμε ήταν οι παρακάτω:

ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ε.Γ.Ε. πιστεύει ότι τα Μ.Μ.Ε. παίζουν ένα τεράστιο ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων, στον επηρεασμό της κοινής γνώμης και αποτελούν τα αποτελεσματικότερα μέσα προπαγάνδας. Δεν θα πρέπει, να ξεχνάμε την επίδραση, που εξάσκησε το ραδιόφωνο του Γκαίμπελς στη διαμόρφωση της ναζιστικής συνείδησης ή τις κραυγαλέες φωνές του Χίτλερ, που αλλοτροίωσαν την ανθρώπινη υπόσταση και παραβίασαν την ανθρώπινη συνείδηση. Δεν μπορούμε όμως ν'αμφισβητήσουμε και τα θετικά τους αποτελέσματα στην πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη.

Μ'αυτή τη βάση θεωρούμε ότι μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά το γυναικείο ζήτημα και τις διεκδικήσεις για την ισότητα των δύο φύλων, όταν όμως αυτά χρησιμοποιούνται σωστά.

Μέχρι τώρα στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο μέσα από τις διάφορες ξένες και ελληνικές σειρές, ταινίες, εκπομπές, διαφημίσεις και γενικά τα διάφορα προγράμματα, συνεχίζεται η παρουσίαση της γυναίκας σαν σεξουαλικού αντικείμενου, ή καταναλωτριάς ή με τυπικούς «παραδοσιακούς» ρόλους. Γι-

δραστηριότητες του συνδέσμου

νετα κάποια προσπάθεια στην Τ/Ο και το Ρ/Φ, για την προβολή της γυναίκας μέσα από την σημερινή πραγματικότητα σε διάφορες εκπομπές, οι οποίες όμως πιστεύουμε ότι παρουσιάζουν μεμονωμένες περιπτώσεις και σίγουρα είναι ελάχιστες σε σύγκριση με τ' άλλα προγράμματα. Ζητάμε, να δημιουργηθεί ειδική επιτροπή πλαισιωμένη από μέλη όλων των Γυναικείων Οργανώσεων, η οποία πέρα από τη δυνατότητα, να παίρνει θέση πάνω στις διάφορες προτάσεις που γίνονται τόσο στην Τ/Ο, όσο και στο Ρ/Φ, για εκπομπές που αφορούν τη γυναίκα - και για τις οποίες θα πρέπει, να ενημερώνεται - να μπορεί, να κάνει προτάσεις για προγράμματα και εκπομπές που αφορούν ή ενδιαφέρουν τη γυναίκα, σε συνεργασία με τους αντίστοιχους φορείς. Οι εκπομπές αυτές θα πρέπει να είναι ζωντανές, να αναφέρονται στη ζωή, τη δραστηριότητα, τους αγώνες, τις διεκδικήσεις και τα επιτεύγματα της γυναίκας σ' όλους τους χώρους, τις σχέσεις της με τ' άλλο φύλο κ.λ.π.

Ας μην ξεχνάμε ότι η ενημέρωση και η εκπαίδευση για την ισότητα, θα πρέπει, να γίνεται όχι μόνο στη γυναίκα, αλλά και στον άνδρα.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ

Γενικά τα προγράμματα της ελληνικής Τ.Υ. και των δύο καναλιών - πλην ελαχίστων φωτεινών εξαιρέσεων - διακρίνονται για την χαμηλή τους ποιότητα, για την περιορισμένη τους εμβέλεια όσον αφορά τη διεθνή επικαιρότητα, και για την μονομέρειά τους όσο αφορά την διακίνηση των πολιτικών ιδεών. Τα διάφορα τρυκ «δημοκρατικών» συζητήσεων με το κοινό, είναι φανερά σημεία απ' τα πριν, με καθορισμένο ακόμη και το αποτέλεσμα των συζητήσεων.

Πάνω από το μισό των προγραμμάτων είναι ξένες άχρηστες παραγωγές τουλάχιστον δύο δεκαετιών πριν με περιεχόμενο τα γνωστά χολλυγουντιανά μέλο, τη ζωή και τη δράση των καουμπόυδων του προηγούμενου αιώνα στην Αμερική και τη ζωή και τη δράση των βιτσιόζων μεγιστάνων του πλούτου στη σημερινή Αμερική. Όσο αφορά την Ευρώπη δεσπόζει η γηραιά Αγγλία με όλη τη γκάμα των τηλεοπτικών ερμηνειών της ιστορίας του κόσμου. Ελάχιστη δουλιά βλέπουμε της υπόλοιπης

Ευρώπης. Και τι να πούμε για Ασία, Αφρική και τον υπόλοιπο κόσμο, όταν τα είπε όλα αρμόδιος της ΤΥ στο πρόσφατο συνέδριο της ραδιοτηλεόρασης με την άποψη πως είναι προτιμότερο να βλέπουν οι έλληνες «ΝΤΑΛΛΑΣ» παρά ένα φιλμ από την Αιθιοπία.

Όσο για τις ελληνικές παραγωγές όταν δεν είναι κακόγουστες αντιγραφές των ξένων, είναι κοινωνικές και συναισθηματικές ιστορίες της βουκολικής Ελλάδας του προηγούμενου αιώνα η στείρα και κακόγουστη αναπαράσταση της ζωής ορισμένων νεοέλλήνων.

Μέσα σε μια τέτοια τραγελαφική κατάσταση τι να πει κανείς για τη «θέση» της ελληνίδας στην Τ.Υ. Ανυπαρξία αντικειμενικότητας στην πληροφόρηση για τις δραστηριότητες των γυναικείων οργανώσεων της Ελλάδας αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Με σκανδαλώδη εξαίρεση τις ειδήσεις που αφορούν μια και μόνο οργάνωση. Έτσι ενώ στην Ελλάδα μπορεί να γίνεται κάποια πανευρωπαϊκή συνάντηση γυναικών η Τ.Υ. αποσιωπά το γεγονός και εμφανίζεται λαλίστατη στην ενημέρωσή της για τις προσπάθειες που κάνει η μία και μοναδική γυναικεία οργάνωση να εκλαϊκεύσει στις γυναίκες κάποιου νομού! Και μάλιστα κατά τη διάρκεια του δελτίου ειδήσεων! Σύμφωνα μπορεί να μπει ακόμη και η δραστηριότητα για το «τεστ Παπανικολάου» - αν και πρόκειται για δουλιά που αφορά τις υπηρεσίες περι-

θαλψης - αλλά όχι να κρύβουμε απ' τις γυναίκες τη περικύκλωση της βάσης Ν. Μάρκρης και του Ελληνικού ή τις συγκεντρώσεις της ΕΕΝ για το οικογενειακό δίκαιο.

Όσο αφορά ειδικά τις γυναικείες εκπομπές είναι φανερή η μονομέρια τους αλλά και πολύ φτωχό το υλικό τους γύρω από τη ζωή, τα προβλήματα και τη δράση της ελληνίδας. Οι αρμόδιοι παραπέουν ανάμεσα στο Α ή Β στυλ σε κείνο ή το άλλο δημοσιογραφικό συνεργείο, και χάνουν την ουσία.

Μέσα σε μια τέτοια τραγελαφική κατάσταση τι να πει κανείς για την εικόνα που δίνουν τα ΜΜΕ για τη γυναίκα και ειδικά η ΤΥ; Εμείς θα παρατηρήσουμε για μια φορά ακόμα πως δυστυχώς η εικόνα παραμένει αναλοιώτη όπως και στο παρελθόν. Η γυναίκα ένα φιλάρεσκο, καταναλωτικό και σεξουαλικό αντικείμενο. Οι πολυεθνικές αλωνίζουν στη τηλεόραση με κάθε ήφους διαφήμιση που μπορεί να τους αποφέρει οικονομικά και πολιτικά κέρδη, επιδρώντας μ' όλα τα μέσα πάνω στη συνείδηση των ανθρώπων, υποβάλλοντάς τους έντεχνα πως θα τρώνε, πως θα εργάζονται, πως θα ντύνονται, με ποιά κριτήρια θα δημιουργούν τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους σχέσεις. Αυτή η τηλεοπτική επίθεση αφορά γυναίκες και άνδρες. Ας θυμηθούμε ενδεικτικά τη διαφήμιση: «Ο χρυσός που μας ενώνει» κ.ά. χειρότερες. Η απαίτηση να σταμα-

τήσουν άμεσα οι διαφημίσεις από το ραδιόφωνο και την TV είναι ανάμεσα στα αιτήματά μας. Όπως και η απαίτηση για συζήτηση με τις γυναικείες οργανώσεις και τους υπεύθυνους της T.V. για τη δημιουργία μιας επιτροπής που θα ασχολείται με τα γυναικεία ζητήματα. Και μεις προτείνουμε αυτή η επιτροπή να αποτελείται από όλες τις γυναικείες οργανώσεις και ν' ασχολείται με το πως θα βοηθηθεί η ελληνίδα από τα ΜΜΕ στον αγώνα για την ισότητα της. Σε μια τέτοια κατεύθυνση η Ένωση Ελληνίδων Νομικών θα ανταποκρινόταν θετικά και δημιουργικά.

Οι οργανώσεις «Ομοσπονδία Γυναικών Ελλάδας» και «Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών» μας έστειλαν σαν απάντηση τις παρεμβάσεις τους σε πρόσφατο συνέδριο της Π.Ο.Θ.Α. για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

ΚΙΝΗΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Εισήγηση: «R TV και πληροφόρηση από τη σκοπιά της Κ.Δ.Γ.»

Η Κ.Δ.Γ. ξεκινώντας από την αντίληψη ότι η Ραδιοτηλεόραση είναι από τα βασικά μέσα μαζικής επικοινωνίας, που επιδιώκουν και κατορθώνουν να διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, αποφάσισε τη σημαντική παρέμβαση, πιστεύοντας στη δυνατότητα ενός καλύτερου αποτελέσματος μέσα από τη συνεργασία των

διαφόρων φορέων που μετέχουν σ' αυτή τη συνάντηση. Για να είναι όμως δυνατή αυτή η συνεργασία πρέπει να είναι ξεκάθαρα οι στόχοι της Ραδιοτηλεόρασης.

Είναι γνωστό ότι η προσπάθεια αυτής της τελευταίας γίνεται μέσα στα πλαίσια της πληροφόρησης (ενημέρωσης), εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας του τηλεθεατή. Το ερώτημα είναι πως γίνονται όλα αυτά;

Μέχρι σήμερα, από την παρακολούθηση των προγραμμάτων, καταλαβαίνει κανείς ότι, εκείνο που επιδιώκεται είναι ακριβώς η διαμόρφωση της κοινής γνώμης πάνω σ' ένα προαποφασισμένο μοντέλο. Το οποίο όμως στην πράξη έχει αντιφατικά αποτελέσματα, αφού εξαρτάται από την προσωπικότητα του κάθε ασχολούμενου με τα θέματα που παρουσιάζονται, με τελική συνέπεια να δημιουργείται σύγχυση στο κοινό.

Γι' αυτό εμείς, εκείνο που πιστεύουμε ότι πρέπει να αλλάξει, είναι η σχέση Ραδιοτηλεόρασης και κοινού. Η τηλεόραση να έχει την ευθύνη της πληροφόρησης, που να τη δίνει σωστά και εμπεριστατωμένα. Την ευθύνη όμως της διεργασίας της πληροφόρησης, να την έχει όχι η τηλεόραση, αλλά το κοινωνικό σύνολο. Να μην υποδεικνύονται πρότυπα, αλλά να καλλιεργούνται οι δυνατότητες δημιουργίας σκεπτόμενων και υπεύθυνων ατόμων. Εμείς δεν θέλουμε η Ραδιοτηλεόραση να καθοδηγεί,

αλλά να εκπαιδεύει, δίνοντας στο άτομο τη δυνατότητα να επιλέγει σύμφωνα με τις δικές του ανάγκες.

Γυναίκα - Ραδιοτηλεόραση.

Πάνω στο θέμα της γυναίκας έχουμε δύο τομείς πληροφόρησης: τη διαφήμιση και το πρόγραμμα, το οποίο εξαρτάται όχι μόνο από το περιεχόμενό του, αλλά και από τον τρόπο και από τα άτομα που το παρουσιάζουν.

Είναι ολοκληρωτική η απουσία προγραμμάτων που να γίνονται με τη συνεργασία ή την ευθύνη των γυναικείων φορέων. Με αποτέλεσμα να λείπουν τα επεξεργασμένα γυναικεία θέματα, η δε εντελώς τυχαία εμφάνισή τους να μη δημιουργεί ούτε καν το ενδιαφέρον του κοινού, για να μη πούμε ότι επιτυγχάνει το αντίθετο, δηλ. την απώθησή του. Είναι, λίγο ως πολύ, γνωστή η εικόνα που δίνεται μέσα από τα επεξεργασμένα κείμενα, είτε αυτά προέρχονται από τη λογοτεχνία, είτε από τις άλλες μορφές τέχνης (μουσική, θέατρο, κινηματογράφος, εικαστικές τέχνες). Σύμφωνα με τη δική μας αντίληψη, αυτό γίνεται με τρόπο που να περνάει το παραδοσιακό δοσμένο μοντέλο, σαν το πρότυπο για μίμηση. Παράλληλα όμως και σε τέλεια αντίθεση προς αυτό, περνάει και το πρότυπο της γυναίκας σεξουαλικό αντικείμενο, με σαφή πρόθεση την εξυπηρέτηση των αναγκών της αγοράς. Και όλα αυτά καταλήγουν στη δημιουργία της εντύπωσης ότι η γυναίκα είναι ό,τι χειρότερο μπορεί να υπάρξει, όταν ξεφεύγει από το ρόλο της νοικοκυράς, της συζύγου, της μητέρας.

Δεν αντιπροτείνουμε συγκεκριμένο πρότυπο, αλλά να δίνονται οι μορφές μέσα από τα κείμενα, χωρίς τη μονόπλευρη ερμηνεία και προβολή παραδοσιακών ή ξενόφερτων προτύπων.

Τυχόν θέματα που οδηγούν σε σχηματοποίηση μοντέλων, να πλαισιώνονται από συζητήσεις μεταξύ προσώπων που θα υποδεικνύονται από τους κοινωνικούς φορείς, ώστε να μπορεί το τηλεοπτικό κοινό να διαμορφώνει τη δική του σκέψη και αντίληψη.

Αλλιώς, η μονόπλευρη και αυθαίρετη ερμηνεία σχέσεων και πραγμάτων δημιουργεί σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στη Ραδιοτηλεόραση και το κοινό αποκλείοντας έτσι τον οποιοδήποτε προβληματισμό. Δεν μπορούμε να μιλάμε για

δραστηριότητες του συνδέσμου

διεργασία πληροφοριών από το άτομο, αν δεν έχουμε μία σωστή, αντικειμενική και πολύπλευρη ενημέρωση.

Προτάσεις

1) Τα θέματα να επιλέγονται σε συνεργασία Ραδιοτηλεόρασης και κοινού, με την ανταλλαγή των πληροφοριών, γραπτή ή προφορική.

2) Να δίνεται η δυνατότητα στο κοινό για ζωντανή συζήτηση και επικοινωνία στα επί μέρους θέματα.

3) Τα γυναικεία θέματα να διαμορφώνονται μέσα από τις προβαλλόμενες προτάσεις των γυναικείων φορέων, που θα πρέπει να συγκεντρώνονται με βάση τις διαφορετικές τάσεις του γυναικείου κινήματος.

4) Να εμφανίζονται από τις εκπροσώπους των φορέων των διαφορετικών τάσεων.

5) Να δίνεται η δυνατότητα επικοινωνίας μέσα από τη συζήτηση των γυναικείων φορέων.

6) Η δημόσια αυτή συζήτηση να έχει αποτέλεσμα στην ακρόαση και τη διακίνηση των ιδεών του γυναικείου κινήματος.

7) Σε περίπτωση που θα γίνεται πρόταση για συνεργασία από τη Ραδιοτηλεόραση στους γυναικείους φορείς:

α) Να υπάρχει ένας θεμιτός χρόνος προετοιμασίας τους, όχι μικρότερος από ένα διάστημα δέκα πέντε ημερών.

β) Να τους γνωστοποιούνται τα σχετικά θέματα με σαφή και συγκεκριμένα ερωτήματα.

γ) Να έχουν τη δυνατότητα του ελέγχου της μετάδοσης του κειμένου τους, ώστε αυτό να μεταδίδεται αυτούσιο.

8) Εμφελοούμενοι της πρότασης του κ. Ρόκου για συνεργασία στη δημιουργία και εμπλουτισμό του Ανοιχτού Πανεπιστημίου, προτείνουμε την εισαγωγή της σπουδής των γυναικείων θεμάτων στα προγράμματά του και προσφερόμαστε στην πλαισίωση των θεμάτων αυτών με κατάλληλα μέλη μας.

Όλα αυτά μέσα στο αρχικό πλαίσιο ότι ο στόχος δεν είναι να έρχονται έτοιμα, αλλά να μας δίνονται όλες οι πλευρές των θεμάτων ώστε να μπορούμε να κρίνουμε και να αποφασίζουμε.

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

«Δυνατότητες της τηλεόρασης και του ραδιόφωνου στη διαμόρφωση σύγχρονης αντίληψης για τη θέση και το

ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία».

Ας δούμε πρώτα απ' όλα τι εννοούμε με τον όρο «σύγχρονη αντίληψη για την γυναίκα», απαντώντας ταυτόχρονα και στις ερωτήσεις των αρμόδιων της τηλεόρασης και του ραδιόφωνου που συχνά μας λένε: «Μα τι θέλετε τέλος πάντων; να παρουσιάζουμε κάθε δραστηριότητα των γυναικείων οργανώσεων ή να προβάλλουμε συνεχώς τη γυναίκα που αγωνίζεται;».

Δε ζητάμε ασφαλώς κάτι τέτοιο, κάτι τέτοιο απέχει πολύ από την πραγματικότητα, αν και φυσικά πιστεύουμε ότι ρόλος των ΜΜΕ δεν είναι απλά και μόνο η «καταγραφή της πραγματικότητας».

Σύγχρονη αντίληψη εννοούμε αυτή που διαμορφώνει η ίδια η στάση της γυναίκας σήμερα. Της γυναίκας που και όταν δεν συμμετέχει στο κίνημα, κάτω από την επίδραση της δράσης και των καινούργιων ιδεών που αυτό φέρνει, αναζητά ένα νέο ισότιμο πιο δημιουργικό ρόλο στη ζωή.

Της γυναίκας που εργάζεται, που θέλει να χειραφετηθεί οικονομικά, που δεν δέχεται πλέον αδιαμαρτύρητα και σαν φυσιολογικά τα προβλήματα που της δημιουργεί η ανισότιμη θέση της στην κοινωνία. Που μέσα από πολλούς δρόμους και πολλές δυσκολίες συλλαμβάνει σιγά-σιγά την ανεπάρκεια της ατομικής και μόνο αντίστασης, που προσεγγίζει την συλλογική δράση.

Της γυναίκας εν πάσει περιπτώσει που είναι μέρος ενός κοινωνικού συνόλου, που ζει μέσα σε συγκεκριμένες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές συνθήκες και που και αυτές παίζουν ρόλο στην προοπτική της στη ζωή και όχι μόνο σωστή επιλογή του αποσμητικού ή αρώματος όπως επιμένουν να μας πείσουν οι διαφημιστικές εταιρίες από ΤV και το ραδιόφωνο, χωρίς να συναντούν την απαιτούμενη αντίσταση από τους υπεύθυνους των κρατικών ΜΜΕ.

Και ίσως στο σημείο αυτό θα μπορούσε να παρατηρήσει κάποιος: Αλλοίμονο αν το τηλεοπτικό κοινό διαμορφώνει γνώμη για τη γυναίκα από τις διαφημίσεις.

Και αν ακόμα δεχθούμε αυτή την άποψη για τους ενήλικες, δεν μπορούμε να την δεχθούμε για τα παιδιά που οι διαφημίσεις αποτελούν ως γνωστό ένα από τα πιο προσφιλή τους θέματα.

Και κλείνοντας την τοποθέτησή μας στο θέμα «σύγχρονη αντίληψη για τη

γυναίκα» λέμε ότι οπωσδήποτε οι διαφημίσεις δεν είναι για μας το πιο σημαντικό μέσο είναι όμως το πιο κραυγαλέο δείγμα της απόστασης που μας χωρίζει από αυτό που γίνεται μέχρι αυτό που θα θέλαμε να γίνεται από τα κρατικά ΜΜΕ.

Πριν προχωρήσουμε θα θέλουμε ακόμα να επισημάνουμε ότι οι γνωστές δυνατότητες των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, πολλαπλασιάζονται στην περίπτωση των γυναικών μια και για την πλειοψηφία ακόμη των γυναικών για γνωστούς λόγους που δεν είναι της ώρας ν' αναλύσουμε, η Τ.Υ. και το ραδιόφωνο αποτελούν περίπτωση το μοναδικό μέσο ενημέρωσης και πληροφόρησης, ένα σημαντικότατο μέσο ψυχαγωγίας.

Πως αξιοποίησε λοιπόν μέχρι σήμερα αυτές τις δυνατότητες η ελληνική Τηλεόραση και το ραδιόφωνο;

Δεν μιλάμε βέβαια για την περίοδο της χούντας, ούτε και ακόμα γι' αυτήν της δεξιάς, γιατί ξέρουμε ότι ούτε γι' αυτήν της δεξιάς, γιατί ξέρουμε ότι ούτε στη μια ούτε στην άλλη, όχι φυσικά στον ίδιο βαθμό, υπήρχε πρόθεση και πιθανότητα για αντικειμενική πληροφόρηση του κοινού πολύ περισσότερο δεν υπήρχε πρόθεση για να διαδραματίσουν τα ΜΜΕ ένα διαπαιδαγωγικό ρόλο στο πνεύμα της προόδου μέσα στο οποίο εντάσσεται και η ισοτιμία των δύο φύλων και αυτό που λέμε καινούργια αντίληψη για τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας.

Μιλάμε για την πραγματικότητα των 2 τελευταίων περίπου χρόνων και εξετάζουμε, το κατά πόσο προσαρμόστηκε το περιεχόμενο και το πνεύμα των κρατικών ΜΜΕ με τις διακηρύξεις μιας κυβέρνησης για την ισοτιμία της γυναίκας, ακόμα και μ' όσα μέτρα πήρε γι' αυτήν και που δεν είναι φυσικά η κατάλληλη στιγμή να εκθέσουμε σαν οργάνωση τις θέσεις μας γι' αυτά τα μέτρα ή για τις προτεραιότητες που εμείς θα βλέπαμε και που η ίδια η κατάσταση των γυναικών υπαγορεύει.

Και μάλιστα όχι απλά πόσο προσαρμόστηκε αλλά και πόσο συνέβαλε στην προετοιμασία της κοινής γνώμης ν' αποδεχθεί, και να σπριξεί αυτά τα μέτρα, κατά πόσο συνέβαλε στην βοήθεια προς τις γυναίκες για να μπορέσουν ν' αξιοποιήσουν αυτό και να προχωρήσουν και πάρα πέρα.

Ίσως, το πιο πρόσφατο και χαρακτη-

ριστικό παράδειγμα είναι η δειλή συμβολή της τηλεόρασης στην στήριξη και εκκλαίκευση της αναθεώρησης του οικογενειακού δικαίου.

Μια συμβολή αρκετά δυσανάλογη και με την σοβαρότητα αυτή καθ' αυτή του θέματος, και με την ελλειπή ενημέρωση των γυναικών και με την αντίδραση που ξεσηκώθηκε από τους πιο συντηρητικούς κύκλους και με χίλιους τρόπους έφτανε στις γυναίκες.

Τι έγινε λοιπόν από την ελληνική τηλεόραση όλο αυτό το διάστημα.

Αν θέλουμε να απαριθμήσουμε τα όσα έγιναν θα πούμε:

1) Καθιερώθηκαν κάποιες εκπομπές για τις γυναίκες.

2) Σε επέτειους σχετικές με τις γυναίκες εμφανίστηκαν οι γυναικείες οργανώσεις με τις θέσεις τους.

3) Αφιερώθηκε περισσότερος χρόνος στην παρουσίαση της δράσης των γυναικείων οργανώσεων.

4) Καταργήθηκαν κάποιες ιδιαίτερα εξευτελιστικές για τις γυναίκες και προσβλητικές για τη νοημοσύνη του κοινού διαφημίσεις και πέρασαν άλλες λιγότερο προσβλητικές και εξευτελιστικές αλλά επίσης προσβλητικές.

Από την αρχή λέμε ότι αυτά που έγιναν, αν και σε σχέση με το παρελθόν είναι πολλά, εμάς δεν μας φτάνουν όχι γιατί ζητάμε περισσότερα αλλά γιατί κυρίως ζητάμε διαφορετικά. Γιατί όσα έγιναν, ανεξάρτητα από επιμέρους επιτυχίες ή αποτυχίες, δεν κατάφεραν να παίξουν ένα γενικότερο ρόλο, στην αναπροσαρμογή συνολικά του περιεχόμενου της τηλεόρασης στο πνεύμα της ισοτιμίας των δύο φύλων.

Δεν νομίζουμε ότι αυτό που αρκεί σήμερα είναι νησίδες ισοτιμίας στα προγράμματα της τηλεόρασης, αν και αρκετές αντιρρήσεις έχουμε και για το αν είναι έστω και νησίδες ισοτιμίας.

Σε καμιά περίπτωση δεν είμαστε αντίθετες με τα ειδικά προγράμματα για τις γυναίκες. Είμαστε μάλιστα αντίθετες με τις επιφυλάξεις των αρμόδιων της Τ.Υ. που συχνά από «φιλογυναικείες» θέσεις μας λένε ότι ίσως τα ειδικά προγράμματα για τις γυναίκες να «απομονώνουν» το πρόβλημα.

Πιστεύουμε ότι όταν το μισό του πληθυσμού έχει ιδιαίτερα προβλήματα χρειάζονται και ιδιαίτερα μέτρα.

Όμως επίσης πιστεύουμε ότι για να έχουν αποτελεσματικότητα και αυτά τα ιδιαίτερα μέτρα (στην κατεύθυνση που

στην αρχή ορίσαμε) χρειάζεται να βρίσκεται μέσα σ' ένα συνολικότερο πρόγραμμα.

Δε θα τα λέγαμε όλα αυτά αν δεν πιστεύαμε ότι υπάρχει σήμερα η δυνατότητα (η ανάγκη υπάρχει πάντα) να παίξουν τα ΜΜΕ ένα πιο εποικοδομητικό ρόλο στην προώθηση της ισοτιμίας της γυναίκας στη στήριξη των κατακτήσεων των γυναικών.

Έχουμε επανειλημμένα κάνει προτάσεις συγκεκριμένες και στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο που δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται να τις επαναλαμβάνουμε αναλυτικά.

Το γενικό τους πνεύμα είναι η καθιέρωση και η τήρηση ορισμένων κριτηρίων στο όλο περιεχόμενο της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου, σχετικά με το αν μετά απ' αυτό εξυπηρετείται ή όχι η διαμόρφωση της σύγχρονης αντίληψης για τη γυναίκα.

Γνωρίζοντας ότι και η διαμόρφωση, αλλά κυρίως η τήρηση αυτών των κριτηρίων δεν είναι ούτε μια στιγμιαία κατάκτηση, ούτε κάτι εύκολο, πιστεύουμε ότι είναι σήμερα αναγκαία και για αυτό, η συμμετοχή των γυναικείων οργανώσεων στα ανάλογα όργανα που καθορίζουν τα προγράμματα της Τ.Υ. και του ραδιοφώνου.

Προλαβαίνοντας στο σημείο αυτό κάποιες καλοπροαίρετες ή και όχι παρατηρήσεις, σας λέμε ότι δε θεωρούμε πανάκεια αυτή τη συμμετοχή.

Τη θεωρούμε όμως, σαν μια πρώτη σαφή ένδειξη της διάθεσης των αρμόδιων και της κυβέρνησης να αναπροσαρμόσει το περιεχόμενο της τηλεόρασης και τη θεωρούμε ταυτόχρονα και σαν σημαντικό βήμα στην γενικότερη βελτίωση του περιεχόμενου!...

Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

Αγαπητές φίλες,

Συμφωνούμε απόλυτα μαζί σας τόσο για τη σημασία και τη δύναμη των μέσων μαζικής επικοινωνίας στον επηρεασμό της κοινής γνώμης, όσο και για το γεγονός ότι το ραδιόφωνο, η τηλεόραση αλλά και ο τύπος ακόμα, δεν ανταποκρίνονται στο ρόλο τους και δεν βοηθούν όσο θάπρεπε στη συνειδητοποίηση της γυναίκας και στην αλλαγή των ρόλων σύμφωνα με τις αρχές της ισοτιμίας..

Εκτός από μερικές καλές ξένες

εκπομπές που μεταδόθηκαν κατά καιρούς, όπως η Βραζιλιανή «Μαλού», οι λεγόμενες «γυναικείες» ή «για την ισοτιμία των φύλων» τηλεοπτικές εκπομπές είναι περισσότερο ραδιοφωνικές, δεν αγγίζουν σε βάθος τα προβλήματα, σπαταλούν το χρόνο τους με την προβολή άσχετων εικόνων και τα θέματά τους βοηθούν περισσότερο την προβολή μερικών γυναικών παρά την αληθινή ενημέρωση και κατανόηση της Ελληνίδας γύρω από τα προβλήματα της.

Ο Σύνδεσμος είχε υποβάλει γραπτά στη διεύθυνση της ΕΡΤ δύο φορές τις απόψεις του πάνω σ' αυτό το θέμα, τονίζοντας ότι:

- Πρέπει να γίνει σταδιακά μια αλλαγή στο σύνολο των προγραμμάτων και στις διαφημίσεις ώστε να μη διαιωνίζονται τα παλιά πρότυπα των δύο φύλων.

- Μετά τη μεταρρύθμιση του Οικογενειακού Δικαίου, μπαίνουμε ουσιαστικά στην πιο δύσκολη φάση του αγώνα μας γιατί πρέπει να φροντίσουμε να μη καταστρατηγούνται οι νόμοι και να πείσουμε τις φορτωμένες με προκαταλήψεις αιώνων γυναίκες, να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων τους. Και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης πρόκειται να παίξουν σημαντικό ρόλο στη δεύτερη αυτή φάση του αγώνα.

- Η «ειδική» εκπομπή για την ισότητα των φύλων πρέπει ν' απευθύνεται στο κοινό και των δύο φύλων, να τονίζει τη βαθειά κοινωνική αλλαγή που γίνεται με την εφαρμογή της ισοτιμίας, να εξετάζει τα θέματα σε βάθος με έντεχνα γυρισμένες εικόνες, ζωντανές μαρτυρίες, δίνοντας ουσιαστικές απόψεις ή λύσεις στα προβλήματα.

- Πιστεύουμε ότι ο τρόπος παρουσίασης του θέματος είναι πολύ σημαντικός και πρέπει να γίνεται από ανθρώπους που έχουν ασχοληθεί σοβαρά με αυτά τα θέματα. Μπορεί επίσης να έχει τη μορφή μιας ιστορίας (FICTION) σ' ένα ή δύο επεισόδια. Η εκπομπή δεν πρέπει να έχει πάντα την ίδια δομή και ν' αλλάζει σύμφωνα με το θέμα, να εναλλάσσεται δηλαδή το ρεπορτάζ, η έρευνα και η κινηματογραφική πλοκή του θέματος.

Τέλος, νομίζουμε ότι τα γυναικεία σωματεία που έχουν ασχοληθεί από πολλά χρόνια με τη μελέτη των θεμάτων, πρέπει να παίξουν ένα συμβουλευτικό ρόλο στη διαμόρφωση των προγραμμάτων αυτών και να κάνουν επίσης μια εποικοδομητική κριτική μετά την

δραστηριότητες του συνδέσμου

προβολή τους.

Στη συνέχεια και για να φωτιστεί ολόπλευρα το ζήτημα ακολούθησε η ανοιχτή συζήτηση που αναφέραμε στην αρχή, στην οποία πήραν μέρος οι κ.κ. Δέσπω Δανασή, Νίκη Λαουτάρη, Καίτη Παπαρήγα - Κώσταβάρα, Τασία Σταματοπούλου και Ρένα Λάμψα σαν εκπρόσωποι των οργανώσεων ΕΓΕ, ΕΕΝ, ΚΔΓ, ΟΓΕ, ΣΔΓ και ο κ. Σωτηριάδης, εκπρόσωπος της ΕΡΤ-1.

Αρχίζοντας την ομιλία του, ύστερα από τις τοποθετήσεις των γυναικείων οργανώσεων, ο κ. Σωτηριάδης είπε, πως η παρουσία της ΕΡΤ-1 στην εκδήλωση σημαίνει ότι αναγνωρίζει το πρόβλημα και απόδωσε την μη αντιμετώπιση των γυναικείων θεμάτων από την τηλεόραση στο γεγονός πως «οι προτάσεις αρχίζουν τώρα να μορφοποιούνται από τις γυναικείες οργανώσεις» και στο ότι «θάταν πρωτύστερο να προηγηθούν τα ΜΜΕ». Για τα γυναικεία θέματα ανέφερε ότι αυτά εμφανίζονται, όσον αφορά την TV, στους τομείς: διαφήμιση, υποθέσεων με story και ειδικών εκπομπών.

Σ' ότι έχει σχέση με τη διαφήμιση, παραδέχτηκε την ύπαρξη «κενών» και «δυσφημιστικής χρήσης», αλλά εξάρτησε την αντιμετώπιση του ζητήματος από την ύπαρξη σχετικής νομοθεσίας, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Μη υπάρχουσας νομοθετικής κατοχύρωσης δεν μπορούμε να προχωρήσουμε περισσότερο· δεν μπορούμε να επέμβουμε με τρόπο βίαιο στην TV αν δεν προηγηθεί νομοθετική κατοχύρωση. Η τηλεόραση δεν μπορεί να προηγηθεί της εποχής της. Σε τελευταία ανάλυση υπάρχει και η Βουλή των Ελλήνων».

Έκφρασε την άποψη ότι μέχρι να υπάρξει τέτοια κατοχύρωση θα πρέπει να καταρτισθεί ένας νέος Κώδικας Δεοντολογίας μεταξύ διαφημιστικών και διαφημιζόμενων επειδή ο ισχύων είναι ανεπαρκής υποδειχώντας συγχρόνως στις γυναικείες οργανώσεις ότι θα πρέπει να κάνουν κάποιες επαφές με τους διαφημιστές.

Για τις υποθέσεις με story (δράμα-κωμωδία), αναγνώρισε την ύπαρξη μεγαλύτερης δυσκολίας στην αντιμετώπιση των «ατελειών» επειδή όπως είπε «αυτό έχει να κάνει με το σύνολο μιας κοινωνίας που παράγει ένα θέμα και δεν μπορούμε να εκβιάσουμε μια παραγωγή ούτε τη δομή ενός αφηγήματος». Συσχέτισε το θέμα με την επιρροή της Εκκλησίας, θεωρώντας την σαν «τη

σοβαρότερη συνιστώσα της Ελληνικής κοινωνίας» και υποστήριξε ότι «δεν μπορεί να εκφραστεί η προώθηση μιας κοινωνίας από ένα μέσο που μπορεί νάναι βέβαια αξιοπρεπές αλλά όχι πρωτόπορο».

Υποσχέθηκε πως η ΕΡΤ-1 θα φροντίσει να γίνει μια ζωντανή εκπομπή που να αφορά «παντοειδή θέματα οικογένειας», (σχέσεις γονέων - τέκνων - συζύγων, «καλάθι νοικοκυράς» κ.λ.π.).

Για τη γυναικεία συμμετοχή στο κανάλι της ΕΡΤ ανέφερε πως υπάρχουν γυναίκες και σε διευθυντικές και σε άλλες θέσεις με την έννοια της απλής γυναικείας παρουσίας και όχι σαν εκπροσώπου φορέα, κάτι που δεν θεωρήσε απαραίτητο.

Στις παραπάνω απόψεις του εκπροσώπου της ΕΡΤ αντιπαρατέθηκαν με τοποθετήσεις τους πολλές ομιλήτριες, εκφράζοντας όχι μόνο το έντονο ενδιαφέρον τους, αλλά και την διαφορετική αντίληψή τους για το ζήτημα.

Σχετικά με τον ισχυρισμό του κ. Σωτηριάδη πως οι προτάσεις αρχίζουν τώρα να μορφοποιούνται, ειπώθηκε ότι οι γυναικείες οργανώσεις έχουν υποβάλει τα υπομνήματα και τις προτάσεις τους στην ΕΡΤ και σε όλους τους αρμόδιους εδώ και δυο χρόνια και έχουν αγνοηθεί. Σαν παράδειγμα αναφέρθηκε το ότι δεν έχουν πάρει ακόμη απάντηση στην πρόταση τους για τη δημιουργία ενός γνωμοδοτικού οργάνου από εκπροσώπους των γυναικείων οργανώσεων δίπλα στο Δ.Σ. της ΕΡΤ.

Χαρακτηριστικό της αντίληψης της ΕΡΤ, όπως ανέφεραν, είναι το ότι όταν ζητήθηκε από την Συντονιστική Επιτροπή των γυναικείων οργανώσεων να γίνει ανοιχτή συζήτηση για τον πολιτικό γάμο, η ΕΡΤ είπε πως θα τις φέρει σε αντιπαράθεση με τους πιο οργίλους παπάδες για νάχει η εκπομπή ακροαματικότητα! Όσο για το κατά πόσο μπορεί η τηλεόραση να προηγηθεί της εποχής της, υποστηρίχθηκε πως όχι μόνο μπορεί να προηγηθεί, αλλά μπορεί και πρέπει να παίξει διαπαιδαγωγικό ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων, ενώ παράλληλα διαπιστώθηκε πως ούτε καν συμβαδίζει στη συγκεκριμένη φάση με την εποχή της όσον αφορά τα γυναικεία ζητήματα.

Πάνω στο θέμα των διαφημίσεων ειπώθηκε, μεταξύ άλλων, πως δεν μπορεί να αποδίδει η ΕΡΤ τις ευθύνες αποκλειστικά στην Πολιτεία επικαλού-

μενη την ανυπαρξία νομοθετικής κατοχύρωσης, αφού σαν οργανισμός έχει τη διακριτική ευχέρεια να αποκλείσει διαφημίσεις που θίγουν ή εξευτελίζουν τη γυναίκα απαιτώντας από τους διαφημιστές την τήρηση ωρισμένων αρχών.

Η εκδήλωση έκλεισε με την επισήμανση των ζητήματων εκείνων που παραμένουν ανοιχτά για διερεύνηση και διεκδίκηση, όπως: η δημιουργία ενός γνωμοδοτικού οργάνου από εκπροσώπους των γυναικείων οργανώσεων δίπλα στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΡΤ, ή δημιουργία ζωντανών εκπομπών που να αναφέρονται στο γυναικείο κίνημα και τις γενικότερες διεκδικήσεις του (γυναικεία εργασία, μητρότητα κ.λ.π.) και όχι μόνο σ' ότι έχει σχέση με θέματα οικογένειας.

Ψήφισμα για την ανακήρυξη του ψευδοκράτους του Ντεκτάς

Για την αυθαίρετη ανακήρυξη του ψευδοκράτους του Ντεκτάς ο Σύνδεσμος έστειλε στις ξένες πρεσβείες και στο γραφείο της ΕΟΚ στην Αθήνα, καθώς και σε γυναικείους επιστημονικούς συνδέσμους στο εξωτερικό, το παρακάτω ψήφισμα:

«Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων καταδικάζει την αυθαίρετη και αντίθετη προς κάθε έννοια του Διεθνούς Δικαίου και τις αποφάσεις του ΟΗΕ ανακήρυξη τουρκικού ψευδοκράτους στο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας που κατέχεται παράνομα από τα τουρκικά στρατεύματα.

Απευθύνει έκκληση προς όλες τις Κυβερνήσεις των κρατών-μελών του ΟΗΕ, τους Διενείς Οργανισμούς, την Διεθνή Επιστημονική Κοινότητα, τις Γυναικείες οργανώσεις να μην αναγνωρίσουν και να καταδικάσουν την επαίσχυντη πράξη της ανακήρυξης αυτόνομου Τουρκοκυπριακού κράτους.

Να δηλώσουν κατηγορηματικά ότι δεν δέχονται τα τετελεσμένα γεγονότα που προσαθεί να επιβάλει ο τουρκικός επεκτατισμός.

Να πάρουν όλα τα κατάλληλα μέτρα και να επιβάλουν κυρώσεις ώστε να εξασφαλιστεί η ανάκληση της άκυρης πράξης.

Να δείξουν με κάθε τρόπο την αλ-

ληγεγγύη τους στον Κυπριακό λαό και να συμπαρασταθούν ενεργά στη νόμιμη Κυπριακή Κυβέρνηση. Να επιβάλουν την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια δίκαιη, σύμφωνη με τις αποφάσεις της ολομέλειας του ΟΗΕ και του Συμβουλίου Ασφαλείας, λύση του Κυπριακού προβλήματος».

Νοέμβριος 1983

Στο παραπάνω ψήφισμα μας απάντησε η Καναδική Πρεσβεία στην Αθήνα, με την βεβαίωση της συμπάραστασης της Κυβέρνησής της, στο δίκαιο εθνικό αίτημα του κυπριακού λαού.

Συγχρόνως ο ΣΕΕ προσυπέγραψε ψήφισμα με το ίδιο περιεχόμενο, που έστειλαν τα Συνεργαζόμενα Γυναίκεια Σωματεία σε διεθνείς οργανώσεις.

Ο Σύνδεσμος στο πρόσφατο σεμινάριο της ΕΟΚ.

Με θέμα «Θετικές δράσεις για την προώθηση των γυναικών στην αγορά εργασίας» πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα από 29-30 Σεπτεμβρίου '83 Σεμινάριο που οργάνωσε το γραφείο Αθήνας της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Στο Σεμινάριο πήραν μέρος όλες σχεδόν οι γυναικείες οργανώσεις, βούλευτές και ευρωβουλευτές, υπουργοί κι εκπρόσωποι δημόσιων φορέων, δημοσιογράφοι και άλλες προσωπικότητες.

Το σεμινάριο άνοιξε με εισήγηση της κ. Eliane Vogel - Polski, καθηγήτρια του Εργατικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, πάνω στο θέμα: «Μελέτη των προγραμμάτων θετικής δράσης σαν μέθοδοι ενσωμάτωσης των εργαζόμενων γυναικών και άλλων μειονοτικών μονάδων στην αγορά εργασίας» και συνεχίστηκε με την εισήγηση της προέδρου του Συμβουλίου Ισότητας των δύο φύλων κ. Χρυσ. Λαΐου - Αντωνίου για την «προώθηση της ισότητας των δύο φύλων στην Ελλάδα, και την εισήγηση της κ. Odile Quintin, υπεύθυνης του Γραφείου για τα προβλήματα απασχόλησης και ισότητας των γυναικών στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με θέμα τις θέσεις

της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Μετά τις εισηγήσεις αυτές ακολούθησαν τοποθετήσεις φορέων και οργανώσεων και συζήτηση.

Την επομένη αναπτύχθηκαν τα θέματα:

α) «Μηχανισμοί εφαρμογής θετικών δράσεων στο Κοινοτικό επίπεδο» από την κ. Marcelle Devaud, πρόεδρο της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την ισότητα των φύλων στο Βέλγιο β) «Εμπειρίες στον Τομέα των θετικών δράσεων» από τη Jngor Britt, πρόεδρο του Συμβουλίου Ισότητας της Σουηδίας γ) «Η πληροφόρηση: σημαντικός παράγων στον τομέα των θετικών δράσεων» από την κ. Fausta Deshormes, υπεύθυνη για την πληροφόρηση των γυναικείων οργανώσεων και του γυναικείου τύπου στη γενική διεύθυνση πληροφοριών της ΕΟΚ.

Μετά τις συζητήσεις και τις τοποθετήσεις των οργανώσεων και των διαφόρων φορέων που ακολούθησαν τις παραπάνω εισηγήσεις η Ευρωβουλευτής κ. Κων. Πανταζή ανέπτυξε το θέμα «Θετικές δράσεις για την Ελληνίδα Αγρότισσα».

Ο ΣΕΕ πήρε μέρος στο σεμινάριο αυτό με την πρόεδρο Λ. Παπαντωνίου, την αντιπρόεδρο Βιλ. Γεωργιλιά, τη γραμματέα Φ. Καμάρη και τη σύμβουλο Μ. Παπουτσοπούλου και έκανε την ακόλουθη παρέμβαση πάνω στο θέμα «Θετικές δράσεις για την προώθηση των γυναικών στην αγορά εργασίας»:

«Είναι γεγονός ότι μετά το Σύνταγμα του 1975, ιδιαίτερα δε τα τελευταία δύο χρόνια, έχουν γίνει μεγάλα και σοβαρά βήματα προόδου στον τομέα της αναμόρφωσης της Ελληνικής Νομοθεσίας.

Κατ' αρχή αποδοκιμάστηκε η αντίληψη του διαφορετικού κοινωνικού ρόλου των δύο φύλων και η γυναίκα πλέον δέν αντιμετωπίζεται σαν αδύναμο ή ανίκανο άτομο που πρέπει να τύχει ειδικής προστασίας από το νομοθέτη.

Το νέο Οικογενειακό Δίκαιο, ένα δίκαιο πρωτοποριακό, θα μπορούσαμε να πούμε, για ολόκληρη την Ευρώπη, καθιερώνει όχι μόνο την ισότητα των δύο φύλων στην οικογένεια, διαγράφοντας τον μέχρι τώρα επιβεβλημένο καταμερισμό των ρόλων των δύο φύλων, αλλά αναμορφώνει βασικούς θεσμούς του δικαίου, σύμφωνα με τις πιο προοδευτικές αντιλήψεις της σύγχρονης επο-

χής.

Η μέχρι πρότινος αντίληψη της νομοθεσίας μας είχε συντελέσει κατά πολύ, αφενός στην μέχρι τώρα περιθωριοποίηση της γυναίκας στην αγορά εργασίας και αφετέρου στην κατ' αποκλειστικότητα επιλογή εκ μέρους των γυναικών των λεγόμενων γυναικείων επαγγελματιών.

Συνέπεια της νομικής αυτής αντίληψης, αλλά και της όλης μέχρι τώρα «κρατικής πολιτικής» ήταν η ύπαρξη «εμποδίων» ώστε η γυναίκα να μπορεί εύκολα να βγει από το σπίτι. Η καλλιέργεια της σχετικής νοοτροπίας, η έλλειψη εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, η ανυπαρξία κοινωνικών παροχών συντέιναν αποφασιστικά στη δημιουργία της ανισότητας.

Στα θετικά βήματα που κάνει σήμερα η Ελληνική πολιτεία για την άρση των ανισοτήτων και την εξίσωση των φύλων εντάσσονται τόσο η κύρωση των Διεθνών συμβάσεων για την ίση αμοιβή, την εξάλειψη των διακρίσεων, την προστασία της μητρότητας κ.λ.π. όσο και οι νέοι θεσμοί συμμετοχής των γυναικών στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Ισότητας μέσα στα πλαίσια της νέας αντίληψης για Αποκέντρωση και Λαϊκή Συμμετοχή.

Μέσα σ' αυτά τα προοδευτικά νομικά πλαίσια, που τέθηκαν πρόσφατα, και σ' αυτά που στο άμεσο μέλλον θα τεθούν θα πρέπει να προγραμματιστούν (και στο σημείο αυτό είναι αναγκαία και απαραίτητη η συμβολή των γυναικείων οργανώσεων) τα μέτρα «θετικής δράσης» ώστε να εξαλειφθούν τα «εμπόδια» και οι διακρίσεις. Η νοοτροπία ότι η μητρότητα πρέπει να θαραίνει αποκλειστικά τη γυναίκα, είναι καιρός να αντικατασταθεί με την υλοποίησή της, από όλους άλλωστε παραδεκτής, αρχής, ότι είναι «κοινωνικό λειτουργήμα».

Οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, και άλλα έργα κοινωνικής υποδομής, οι άδειες μητρότητας, οι γονικές άδειες, τα οικογενειακά επιδόματα και τα άλλα είδη κοινωνικών παροχών θα συντελέσουν στην άρση ενός σημαντικού «εμποδίου» που σήμερα υπάρχει και παίζει καθοριστικό ρόλο στη συμμετοχή των γυναικών, τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στη συμμετοχή στα «κέντρα λήψης αποφάσεων».

Στα μέτρα θετικής δράσης που θα πρέπει να προγραμματιστούν, ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων θα είχε να προτείνει:

α) Την εξασφάλιση για την πρόσβαση >32

Το Πρόγραμμα των εκδηλώσεων του Συνδέσμου για το διάστημα Δεκέμβρης 1983 - Μάης 1984 όπως δημοσιεύτηκε στο Δελτίο των Δημοσίων Σχέσεων

	δευτερα	τριτη	τεταρτη
δεκεμβρης '83	παζάρι: ελληνικές δημιουργίες 5 μ.μ., βουλής 44α 12	λήξη του παζαριού 20	εκδήλωση: οι γυναίκες και οι μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις 7 μ.μ., βουλής 44α 7
γεναρης '84			εκδήλωση: αγιοβασιλόπιττα 7 μ.μ., βουλής 44α 11 εκδήλωση: το 5ετές πρόγραμμα ανάπτυξης - 7 μ.μ., βουλής 44α 25
φλεβαρης '84			εκδήλωση: ενημέρωση από το συνέδριο της ε.ο.κ. για τη θέση της γυναίκας στην ε.ο.κ. 7 μ.μ. βουλής 44α 1
μαρτης '84	επιστροφή από σπάρτη, μυστρά, μονεμβάσια, δηρό. 5		εκδήλωση: γυναίκες και τοπική αυτοδιοίκηση 7 μ.μ., βουλής 44α 7
απριλης '84			εκδήλωση: γυναικείος τύπος 7 μ.μ. βουλής 44α 5
μαης '84		επιστροφή από μονοκκλησιά σερρών, βεργίνα 22	εκδήλωση: πληροφορική, μια καινούργια επιστήμη 7 μ.μ., βουλής 44α 2

σημ. η ημερομηνία και ο τόπος των σεμιναρίων και του αποκριτικού γλεντιού θα οριστεί αργότερα. πληροφορίες: βουλής 44α, τηλ. 3234268

πεμπτη	παρασκευη	σαββατο	κυριακη
	εκδρομή: μάλα αναχώρηση 30		
	6 επιστροφή από μάλα		
		αποκριάτικο γλέντι	εκδρομή: αράχωβα-δελφοί αναχώρηση 8 μ.μ. βουλής 44α επιστροφή 10 μ.μ. βουλής 44α 5
	εκδρομή: σπάρτη, μυστράς, μονεμβάσια, δυρός, αναχώρηση: 1 μ.μ., βουλής 44α επιστροφή: δευτέρα 5 βράδυ βουλής 44α 2		
			εκδρομή: αίγινα, ναός αφαίας αθηνάς αναχώρηση: 8 μ.μ. βουλής 44α επιστροφή: βράδυ 1
	εκδρομή: μονοκκλησιά σερρών (αναστευάρια), βεργίνα. 18		

Πενταετές προγραμμα και ισονομια των φυλων

Με έγγραφο του Συμβουλίου Ισότητας έχουν ζητηθεί από τις γυναικείες οργανώσεις οι απόψεις τους σχετικά με τις αναγκαίες προβλέψεις, που θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στο Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987 για την υλοποίηση της ισονομίας των γυναικών. Το Δ.Σ. του ΣΕΕ έκρινε ότι, για ένα τόσο ζωτικό και εκτεταμένο θέμα, η διαδικασία της συγκέντρωσης απόψεων από τις γυναικείες οργανώσεις κάθε άλλο παρά θα εκάλυπτε την ανάγκη της έρευνας και αναζήτησης, μέσα από ένα ζωντανό διάλογο, των καλύτερων προτάσεων για τα διάφορα θέματα, αλλά και της αμεσότερης συμμετοχής των γυναικείων οργανώσεων στη διαμόρφωσή τους. Η σύσταση μιας Επιτροπής από αρμόδιους των διαφόρων Υπουργείων και εκπροσώπους των γυναικείων οργανώσεων ήταν και είναι απαραίτητη. Πάντως, δεδομένου ότι και μετά την ψήφιση από την Βουλή των «Προκαταρκτικών», υπάρχουν ασφαλώς τα περιθώρια, χρονικά και πραγματικά, για την υλοποίηση του Προγράμματος από τα διάφορα Υπουργεία αποφασίσθηκε να αρχίσει από το παρόν τεύχος του Δελτίου η δημοσίευση σχετικών άρθρων που εκφράζουν κατ' αρχήν τις θέσεις του Συνδέσμου σχετικά με την απασχόληση και κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική υποδομή και την παιδεία.

Προβλέψεις και μέτρα για ισότητα ευκαιριών στην απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση

Λ. Παπαντωνίου
Πρόεδρος ΣΕΕ

Είναι γνωστό ότι πέρα από τη ρητή πανηγυρική αναγνώριση της ισότητας των φύλων του άρθρου 4 παρ. 2 του Συντάγματος του 1975 («ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις»), το δικαίωμα στην εργασία της γυναίκας και η αντίστοιχη υποχρέωση της Πολιτείας να το προστατεύσει, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες και στα δύο φύλα αναγνωρίζονται εξίσου ρητά στο άρθρο 22 του ίδιου Συντάγματος. Και καλό είναι να θυμηθούμε ότι το πνεύμα αυτών των διατάξεων προϋπήρχε σ' όλα τα προηγούμενα ελληνικά Συντάγματα, σαν απόρροια της βασικής αρχής της ισότητας των πολιτών. Σε αντίθεση με αυτό το πνεύμα οι συντηρητικές και ανδροκρατούμενες κυβερνήσεις πολλών δεκαετιών ψήφιζαν ή συντηρούσαν νομοθεσίες που διαιώνιζαν την κοινωνική αντίληψη για την υποτελική θέση της γυναίκας τόσο στην οικογένεια, όσο και στην εργασία και αντίστοιχα στη δημόσια ζωή.

Πάντως, με τις ρητές και κατηγορηματικές διατάξεις του ισχύοντος Συ-

ντάγματος έχει δοθεί τέρμα σε όλες τις παρερμηνείες και ύστερα από το σημαντικό βήμα της αναμόρφωσης του Οικογενειακού Δικαίου, η Πολιτεία είναι υποχρεωμένη, δίχως καθυστέρηση και ανεξάρτητα από «τυπικές» προθεσμίες, να πάρει όλα τα αναγκαία μέτρα (θεσμικά, οργανωτικά, κοινωνικής υποδομής) ώστε η ισονομία, σαν ίση μεταχείριση των δύο φύλων, σαν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του τόπου, να γίνει πραγματικότητα.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι με την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, στην υποχρέωση που απορρέει από το Σύνταγμα μας έχει προστεθεί και η υποχρέωση συμμόρφωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Δίκαιο (άρθρ. 119 της Συνθήκης της Ρώμης, και σχετικές ειδικές οδηγίες της Κοινότητας) που ρητά επιτάσσουν την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών σε ό,τι αφορά την ίση μεταχείριση στην απασχόληση, ισότητα αμοιβών κλπ.).

Ξεκινώντας από τα «Προκαταρκτικά του Πενταετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987», όπως ψηφίσθηκαν στη Βουλή, επισημαίνουμε κατ' αρχή και ε-

ξαίρουμε ότι για πρώτη φορά ρητά η ελληνική Πολιτεία αναγνωρίζει, σαν στόχο, μέσα στο πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, την πραγμάτωση της ισότητας των δύο φύλων (βλ. σελ. 87-88, 20.4 του Προγράμματος).

Αλλά παράλληλα αξίζει να σημειώσουμε ότι η υλοποίηση της ισότητας των δύο φύλων δεν είναι απλώς αναγκαία για την «αναβάθμιση της ποιότητας ζωής», όπως εμφανίζεται από την ένταξή της στο κεφάλαιο αυτό μέσα στα «Προκαταρκτικά», αλλά σύγχρονα, αυτή καθαυτή, η ενεργός συμμετοχή της γυναίκας ισότιμα με τον άνδρα στην οικονομική και κοινωνική ζωή, στη λήψη αποφάσεων για τον προγραμματισμό, θα επηρεάσει άμεσα, σά νέο δυνάμικό στοιχείο, αυτή την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Δεν μπορεί, όχι μόνο μακροπρόθεσμα, αλλά και βραχυπρόθεσμα, να μη έχει μια ζωογόνα επίδραση, στην όλη δυναμική της παραγωγικής διαδικασίας, η διοχέτευση της γυναικείας σκέψης στα ως τα σήμερα ανδρικά κέντρα λήψης απόφασης και η συνολική καταξίωση της γυναίκας και η πλατειά συμμετοχή της στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή.

Με αυτό το πρίσμα ιδωμένο το θέμα της ισοτιμίας δεν καλύπτεται και δεν μπορεί να περιορισθεί σε απλές αφηρημένες διακηρύξεις για τις κυβερνητικές προθέσεις για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Επιβάλλεται να

Α) Απασχόληση

Βασικά, αναμφισβήτητα, δεδομένα, βάσει της γενικής εμπειρίας, που προδίδουν την μειονεκτική θέση της γυναίκας στον τομέα της απασχόλησης είναι:

- η πρόσβαση στην εργασία για την γυναίκα - ανεξάρτητα από τις γενικές συνθήκες - είναι ειδικά δυσχερής σε σχέση με τον άνδρα (ακόμα και στις νέες, πολύ περισσότερο στις έγγαμες, σχεδόν αδύνατη για τις μεγαλύτερες σε ηλικία). Στον ιδιωτικό τομέα κατά κανόνα, στο δημόσιο σε ειδικές, ακόμα νομοθετημένες, κατηγορίες.

- σε μεγάλο ποσοστό οι γυναίκες αναγκάζονται για τους παραπάνω λόγους να απασχολούνται σε εργασίες ευκαιριακές, δίχως τις στοιχειώδεις εγγυήσεις της εργατικής νομοθεσίας (εποχική απασχόληση, μερική στο σπίτι με

το κομμάτι, σαν ελεύθερες εργάτριες σε πολλούς εργοδότες - παραδουλεύτριες κλπ.).

- στις περιπτώσεις εγκυμοσύνης ή μητρότητας (νηπιακή ηλικία παιδιών) συχνότατα απολύονται (άμεσα ή έμμεσα λόγω αυτής της κατάστασης) ή αναγκάζονται οι ίδιες να διακόψουν τη δουλειά τους.

- η ίση αμοιβή των δύο φύλων, και όταν κατοχυρώνεται από τον νόμο, νοθεύεται κατά κανόνα στην πράξη για τη γυναίκα (παραμονή στα κατώτατα όρια επιδόματα, υπερωρίες χορηγούμενες κατά προτίμηση στους άνδρες).

- η επαγγελματική πρόωθηση κατά κανόνα μειονεκτεί σημαντικά για τη γυναίκα και στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα - τα δεδομένα είναι αναντίρ-

περιληφθούν ρητές θετικές προ-βλέψεις μέσα στα επί μέρους προγράμματα για την εξασφάλιση της πραγματικής ισότητας ευκαιριών για τη συμμετοχή της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία, με πλήρη ισότητα και πλήρη αξιοποίηση της προσφοράς της.

Θα προσπαθήσουμε παρακάτω να διαγράψουμε, σε γενικές γραμμές, τους στόχους που πρέπει να επιδιωχθούν και τα βασικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να εξασφαλισθεί η ισότητα μεταχείρισης των γυναικών (Α) στην απασχόληση και (Β) στην κοινωνική ασφάλιση.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι για την διαγραφή των συγκεκριμένων μέτρων και την κατά κάποιο τρόπο αξιολόγησή τους (σαν αποτελεσματικότητα και σαν κόστος) είναι απαραίτητα ορισμένα δεδομένα και στοιχεία τα οποία δεν έχουμε και φοβούμεθα ότι δεν υπάρχουν ούτε στις αρμόδιες υπηρεσίες. Γι' αυτό ακριβώς θεωρούμε ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο «Πενταετές Πρόγραμμα» στην πρόβλεψη για τη χρηματοδότηση ερευνών, οικονομικών, κοινωνικών και στατιστικών για την θέση της γυναίκας στην οικογένεια, στην απασχόληση, στην παιδεία κλπ., που θα φωτίσουν απ' όλες τις πλευρές τα προβλήματα και την έκτασή τους, προϋπόθεση για τη σωστή αντιμετώπισή τους. Ως τα σήμερα και οι διεκδικήσεις και τα μέτρα που τυχόν παίρνονται βασίζονται σε γενικές εμπειρικές διαπιστώσεις - κάτι που δεν επιτρέπεται να συνεχισθεί.

ρητα.

- η ανεργία των γυναικών είναι σε ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από την ανεργία των ανδρών και αυξάνεται συνεχώς κατά μεγαλύτερο πάλι ποσοστό - κάτι που αποδεικνύει μόνο του ότι ανεξάρτητα από τις οργανικές αιτίες, στις οποίες οφείλεται η ανεργία και η απειλητική αύξησή της, σ' όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες, (στην περίοδο αυτή που διέρχεται η καπιταλιστική οργάνωση της οικονομίας) και ανεξάρτητα από τα διαρθρωτικά προβλήματα στη δομή της οικονομίας μας, που κάνουν ακόμα πιο ανώμαλη τη λειτουργία της, τα ειδικότερα προβλήματα που απορρέουν από την θεσμοθετημένη από αιώνες ανισότητα των γυναικών συντελούν ώστε οι αιτίες αυτές να επενερ-

γούν βαρύτερα στην απασχόληση των γυναικών και κατά συνέπεια στην μεγέθυνση της γυναικείας ανεργίας και απαιτούν ειδική αντιμετώπιση από την πολιτεία στα πλαίσια της πολιτικής της ισότητας των φύλων.

Τα παραπάνω δεδομένα που αναφέραμε γενικά και ενδεικτικά, οφείλονται στη γνωστή ριζωμένη αντίληψη για τη γυναίκα («αρχόντισσα του σπιτιού»), που εκμεταλεύθηκε θαυμάσια η καπιταλιστική οργάνωση της οικονομίας και η αντίστοιχη εργοδοσία, αλλά και ανέχτηκε ως τα τώρα η πολιτεία.

Απαιτείται συνεπώς να προγραμματιστούν δραστήρια και συγκεκριμένα μέτρα για την μεταβολή αυτής της κατεστημένης υποτέλειας της γυναίκας στον τομέα εργασίας και δεν αρκούν οι απλές, έστω και με νομικό σχήμα, διακηρύξεις για ισότητα.

Τέτοια μέτρα ενδεικτικά απαριθμούμε:

(α) Για την διευκόλυνση της πρόσβασης της γυναίκας στην εργασία:

- Κατάργηση κάθε διάκρισης ανδρικών και γυναικείων επαγγελματιών που ισχύει DE FACTO. Ειδικότερα: Απαγόρευση κάθε σχετικής διάκρισης στις γενικές προσλήψεις, επαγγελματικούς προσανατολισμούς των αγοριών και κοριτσιών για όλα τα επαγγέλματα, από τα σχολεία, και αντίστοιχη επέκταση της τεχνικής εκπαίδευσης, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση γυναικών σε ειδικότητες λεγόμενες ανδρικές.

- Προγράμματα μετεκπαίδευσης γυναικών στο κέντρο και στην περιφέρεια σε νέες τεχνολογίες.

- Προγράμματα μετεκπαίδευσης ειδικά για την επανασύνδεση της γυναίκας με την εργασία, στις περιπτώσεις που αναγκαστικά διέκοψε την απασχόλησή της για λόγους μητρότητας.

Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν μια αναδιάρθρωση της ζήτησης εργασίας ώστε να δεχθεί την σύμφωνα με τα παραπάνω εξελισσόμενη προσφορά.

(β) Για την εξασφάλιση της ίσης αμοιβής και επαγγελματικής προώθησης και γενικά της ίσης αξιοποίησης της γυναίκας στην εργασία, μέτρα:

- διοικητικά: η καλή οργάνωση της παρακολούθησης και ελέγχου των εργοδοτών για τη μη εφαρμογή ή καταχρηστική εφαρμογή της ισχύουσας σχετικής εργοδοτικής νομοθεσίας. Πλατιά ενημέρωση των εργαζομένων.

- νομοθετικά: η θέσπιση κινήσεων για τους εργοδότες που άμεσα ή έμμεσα καταστρατηγούν τις σχετικές με την ισονομία των φύλων διατάξεις, όπως και η θέσπιση ειδικής συνοπτικής διαδικα-

σίας για την εκδίκαση σχετικών ενδίκων μέσων. Θέσπιση κινήτρων (primes) σε εργοδότες που λαμβάνουν μέτρα για εξασφάλιση της ισότητας.

- και θεσμικά: η καθιέρωση των γονικών αδειών που θα παρέχεται ή στη μητέρα εργαζόμενη ή στον πατέρα, ώστε να πάψει, και στην πραγματικότητα και στην γενική αντίληψη, η μητρότητα να αποτελεί αποκλειστικά βάρος και «δυσμενές προνόμιο» της γυναίκας εργαζόμενης, με τις γνωστές συνέπειες σε βάρος της, με ίσους όρους, προσωπικής της καταξίωσης στην εργασία και της επαγγελματικής και επισημονικής της εξέλιξης.

(γ) Για την αντιμετώπιση της γυναικείας ανεργίας: είναι δεδομένο, ότι όσο και αν έχουν μεταβληθεί οι συνθήκες απασχόλησης της γυναίκας, αλλά και αν με τις προτεινόμενες θεσμικές και οργανωτικές αλλαγές βελτιωθούν περισσότερο, ώστε να προσεγγίσουμε στην ίση αντιμετώπιση των δύο φύλων στον τομέα εργασίας, στην πραγματικότητα την τωρινή, αλλά και της άμεσης πενταετίας τουλάχιστον, θα εξακολουθούν να ισχύουν οι δημιουργημένες κοινωνικές συνθήκες και αντιλήψεις, αρνητικές για τη γυναίκα. Συνεπώς επιβάλλεται να προγραμματισθούν:

- ειδικά μέτρα-κυρώσεις για την πρόληψη εύκολων και κατά προτίμηση απολύσεων γυναικών.

- μέτρα-κίνητρα και ειδικά προγράμματα για απασχόληση γυναικών, εκτός από τα γενικά.

(δ) Αλλά πέρα από αυτή την τυπική ανεργία των γυναικών, που κατά κάποιο ποσοστό συλλαμβάνεται από τις στατιστικές, στους ειδικούς λόγους της ανισότητας οφείλεται και η «κρυμμένη ανεργία» που προκύπτει από όλων των ειδών τις υποαπασχολήσεις, παραπασχολήσεις γυναικών, τις εργασίες με το κομμάτι, γενικά όλες αυτές τις «δουλειές» που δέχονται κατ' ανάγκη οι γυναίκες δίχως όρους, πρόσκαιρα, εποχιακά, μερικά κλπ. και που δεν εγγράφονται ούτε στην απασχόληση ούτε βέβαια και στην ανεργία.

Τα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτής της ειδικής ανεργίας των γυναικών ταυτίζονται σε μεγάλο ποσοστό με τα μέτρα που αναφέρθηκαν πιο πάνω για την εξασφάλιση με ίσους όρους της πρόσβασης της γυναίκας στην απασχόληση με τις ίδιες εγγυήσεις της απασχόλησης των ανδρών. Αλλά και ειδικά διαρθρωτικά και άμεσα μέτρα είναι αναγκαίο να μελετηθούν για την αντιμετώπιση της απειλητικής και ραγδαίας σήμερα αύξησης της ανεργίας των γυναικών με τις δυο μορφές της.

Στη χώρα μας – όπως άλλωστε σ' όλες τις χώρες της Κοινότητας – η κοινωνική ασφάλιση είναι συνδεδεμένη με την απασχόληση και είναι υποχρεωτική. Κανονικά όλος ο ενεργός πληθυσμός της χώρας είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένος.

Για τη γυναίκα εργαζόμενη βασικά ισχύει το ίδιο θεσμικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Αλλά με ειδικές ρυθμίσεις στις διάφορες νομοθεσίες, αδιάφορο αν λέγονται «ευνοϊκές» ή «δυσμενείς», με το οποίο γίνεται η γνωστή κοινωνική αντίληψη (σύμφωνα με το πνεύμα του ως τα χθες οικογενειακού Δικαίου) που θέλει πάντα τη γυναίκα συντηρούμενη από κάποιον άνδρα και τη δουλειά της, και αν εργάζεται, πάρεργη και όσο γίνεται προσωρινή.

Έτσι, υπάρχουν στις διάφορες νομοθεσίες κοινωνικής ασφάλισης διατάξεις που μεριμνούν να πάρει σύνταξη η γυναίκα στα 15 χρόνια απασχόλησης ή και σε περισσότερα – δίχως σύνδεση με όριο ηλικίας (αφήνοντας έτσι τις «θέσεις» καριέρας στους άνδρες).

– που, άμεσα ή έμμεσα αποδυναμώνουν το δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης της γυναίκας, (γιατί δεν είναι νοητό ότι η γυναίκα και εργαζόμενη συντηρεί άλλα άτομα). Έτσι: τα παιδιά της ασφαλισμένης δεν έχουν πολλές φορές το έμμεσο δικαίωμα για παροχές ασθενείας ούτε βέβαια ο σύζυγος τυχόν μη εργαζόμενος. Και, ακόμα σοβαρότερο υπάρχουν περιπτώσεις που δεν έχουν δικαίωμα σύνταξης στην περίπτωση θανάτου της μητέρας ή συζύγου.

– διατάξεις που επιτρέπουν τη συνέχιση μετά την ενηλικίωση της χορήγησης σύνταξης στις θυγατέρες θανόντων ασφαλισμένων επ' άπειρον εφ' όσον δεν παντρευτούν, γιατί θεωρείται αδιανόητο ότι θα μπορούσαν ή θάπρεπε οι ίδιες να συντηρήσουν τον εαυτό τους.

Αλλά οι πιο σημαντικές ανισότητες σε βάρος της γυναίκας εργαζόμενης είναι όχι αυτές που προκύπτουν από τις θετικές διατάξεις της νομοθεσίας, αλλά από το πραγματικό γεγονός ότι ευρύτετες κατηγορίες εργαζομένων κατ' επάγγελμα γυναικών παρ' όσον ανασφάλιστες. Οι διαφυγές αυτές (από την κοινωνική ασφάλιση) της γυναικείας απασχόλησης, αν και αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό της όλης «διαφυγής», έχουν αποσιωπηθεί από τους ασφαλιστικούς φορείς – πάντως, στις γνωστές αρνητικές συνθήκες απασχόλησης της γυναίκας (οι ειδικές δυσκολίες πρόσληψης, σταδιοδρομίας, απασχόλησης δίχως εγγυήσεις κλπ.).

– Τα συμβοηθούμενα μη αμοιβώμενα μέλη, όπως ονομάζονται στη στατιστική του πληθυσμού, που όμως κατατάσσονται στον ενεργό πληθυσμό με την παραδοχή ότι απασχολούνται κανονικά. Σ' αυτή την κατηγορία κατατάσσεται και η αγρότισσα, που μόλις το 1982 της αναγνωρίστηκε αυτοτελής σύνταξη. Αλλ' εκτός από την αγρότισσα παραμένουν ανασφάλιστες, κάτω από τον ίδιο τίτλο, γυναίκες που εργάζονται σε εργασίες του συζύγου τους δίχως να ασφαρίζονται ούτε σαν μισθώτες ούτε σαν ελεύθερες επαγγελματίες.

– Οι ανεξάρτητα εργαζόμενες σε πολλούς εργοδότες, όπως οικιακές βοηθοί, μοδίστρες, νοσοκόμες κλπ.

– Οι εργαζόμενες «με το κομμάτι» στα σπίτια τους.

– Οι μερικώς απασχολούμενες.

– Οι εποχιακά απασχολούμενες.

Όλες αυτές οι απασχολήσεις διαφεύγουν κατά κανόνα από την κοινωνική ασφάλιση με την ανοχή, θα λέγαμε, των ασφαλιστικών φορέων, που επικαλούνται «τεχνικές δυσχερείες».

Αλλά πέρα από τους παραπάνω λόγους που καταλήγουν να αφήνουν έξω από την ασφαλιστική προστασία εργαζόμενες γυναίκες, που, όπως αναφέρθηκε, έχουν αφετηρία πάντα την γνωστή κοινωνική αντίληψη για τη θέση της γυναίκας, η μητρότητα κατ' άμεσο τρόπο αποτελεί τη βασική αιτία που ασφαλισμένες, μένουν τελικά δίχως δικαίωμα σύνταξης.

Η έλλειψη στοιχειώδους κρατικής προστασίας της μητρότητας και η ανυπαρξία κοινωνικής υποδομής αναγκάζουν τη νέα γυναίκα, αν δεν την απολύσει προηγούμενα ο εργοδότης, να διακόψει τη δουλειά της, στη νηπιακή ηλικία του παιδιού. Η διακοπή όταν δεν υπάρχει κατοχύρωση επαγγελματική και όταν παρατείνεται πέραν από την τυχόν χορηγούμενη άδεια, καταλήγει σε αποσύνδεση από την δουλειά και το επάγγελμα και σε αδυναμία να ξανασυνδεθεί, όταν έστω οι δεδομένες οικογενειακές συνθήκες το επιτρέψουν.

που πρέπει να ληφθούν είναι:

α. Να ασφαλισθούν στην πραγματικότητα όλες οι πραγματικά εργαζόμενες, όλος ο ενεργός γυναικείος πληθυσμός, ανεξάρτητα από τον τρόπο εργασίας – κάτι που ήδη είναι κατά νόμο υποχρεωτικό. Είναι θέμα καθαρά διοικητικής οργάνωσης.

β. Να καθιερωθούν οι γονικές άδειες και η αυτόματη αναγνώριση του χρόνου της άδειας σαν χρόνου ασφάλισης (κάτι ανάλογο με την αναγνώριση του χρόνου στράτευσης).

γ. Τα παιδιά ή ο σύζυγος να έχουν δικαίωμα για παροχές ασθενείας από την ασφάλιση της μητέρας ή συζύγου, κατά τον ίδιο λόγο που είχαν από τον πατέρα.

δ. Η σύνταξη της γυναίκας να μεταβιβάζεται, στην περίπτωση θανάτου, στα παιδιά της ή στον σύζυγο, υπό ορισμένες όμως προϋποθέσεις (ηλικίας κλπ.) που πρέπει να θεσπισθούν όμοιες και για τα δύο φύλα.

ε. Να καταργηθούν όλες οι λεγόμενες «ευνοϊκές» ρυθμίσεις (δεκαπενταετία, σύνταξη λόγω θανάτου πατρός άνευ ορίου ηλικίας κλπ.).

Με τα παραπάνω έγινε προσπάθεια για μια πρώτη και συνοπτική κατά το δυνατό παρουσίαση των αναγκαίων μέτρων, που – μέσα στην πενταετία ενός προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, στα πλαίσια του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού – μπορούν να εξασφαλίσουν τις ίσες ευκαιρίες στην γυναίκα για την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση. Τα μέτρα αυτά αποτελούν κατευθύνσεις. Για τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις νομοθετικές, διοικητικές, οργανωτικές, θα χρειασθεί σοβαρή μελέτη δεδομένων και περίπτωση, ώστε να είναι προσαρμοσμένες στην ελληνική πραγματικότητα, αποτελεσματικές, αλλά και δίχως να υπερφαλαγγίζουν το σκοπό για τον οποίο θεσπίζονται. Εξάλλου, πρέπει να συνειδητοποιηθεί ότι για να αποδόσουν τα μέτρα ισότητας, πρέπει να μελετηθούν σφαιρικά και συντονισμένα, γιατί αλληλοεξαρτώνται και αλληλοσυμπληρώνονται.

Θα ήθελα, τελειώνοντας, να εκθέσω ορισμένες βασικές σκέψεις σχετικά με τις επιφυλάξεις, δικαιολογημένες καταρχήν, που θα μπορούσαν να διατυπωθούν για τις τυχόν επιπτώσεις σε βάρος της οικονομίας των μέτρων ισότητας που προτείνονται.

σ' ένα πρόγραμμα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, αφού στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και την ενδυνάμωση της οικονομίας. Έτσι και τα ειδικότερα μέτρα που αποσκοπούν στις «ίσες ευκαιρίες» απασχόλησης της γυναίκας, πλην του ότι υλοποιούν τη βασική υποχρέωση της πολιτείας για την κατοχύρωση του δικαιώματος της εργασίας κάθε πολίτη, έχουν και αυτά τη φυσική τους θέση μέσα στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος, δεδομένου ότι η πληρέστερη, με αίσθημα ισοτιμίας και δικαιοσύνης, συμμετοχή του γυναικείου πληθυσμού στην παραγωγική διαδικασία είναι βέβαιο ότι θα έχει άμεση ευεργετική επίδραση στην

– Ο χρόνος γονικής άδειας θα θεωρείται χρόνος εργασίας για την αρχαιότητα στην υπηρεσία (πλην των εξαιρέσεων που θα ορισθούν) και χρόνος εργασίας για την κοινωνική ασφάλιση.

Με αυτή τη ρύθμιση στην πράξη τι θα συμβαίνει;

Το άμεσο και σημαντικό είναι ότι το αίσθημα ασφάλειας για κάθε νέα γυναίκα, για κάθε ζευγάρι, πως η απασχόληση της γυναίκας δεν θα σταθεί εμπόδιο στη μητρότητα ούτε η μητρότητα εμπόδιο στην απασχόληση της γυναίκας. Στην πραγματικότητα, όμως, χρήση της γονικής άδειας (με αντίστοιχη στέρηση των αποδογών) θα γίνεται μόνο εφό-

βάσει ετήσιων προϋπολογισμών εσόδων, δαπανών και σχετικών ελλειμμάτων.

Η εκτίμηση πάντως της όλης πρότασης για αναγνώριση σα χρόνου ασφάλισης του χρόνου γονικής άδειας, σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα, δεν είναι δύσκολη αν λάβουμε υπόψη τα εξής:

– Η αναγνώριση πλασματικού χρόνου εργασίας σα χρόνου ασφάλισης δεν είναι άγνωστη – κάθε άλλο – στις νομοθεσίες κοινωνικής ασφάλισης στον τόπο μας (χρόνος σπουδών, χρόνος στρατεύσης κλπ.). Και η αναγνώριση σαν πλασματικού χρόνου των γονικών αδειών είναι η πιο κοινωνικά δικαιολογημένη.

Όσα μπορεί και πρέπει να γίνουν στον τομέα της παιδείας για τις γυναίκες

Μαριάννας Παπουτσοπούλου
μέλους Δ.Σ. του ΣΕΕ

Μελετώντας τα προκαταρκτικά του 5ετούς προγράμματος της Κυβέρνησης, και από την σκοπιά Παιδείας - Εκπαίδευση, συζητήσαμε στο ΔΣ του ΣΕΕ τις προτάσεις που ακολουθούν.

Η εκπαίδευση, και ευρύτερα η Παιδεία του λαού, επιδρούν τόσο στη διαμόρφωση της συνείδησης για την ισότητα των φύλων και την απελευθέρωση της γυναίκας, όσο και στον πολύ ουσιαστικό για την βελτίωση της θέσης των γυναικών, τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού. Ακόμα, ζητήματα σχετικά με την ανάπτυξη του κρατικού συστήματος εκπαίδευσης είναι άμεσα δεμένα με τα προβλήματα των εργαζομένων μητέρων και την προστασία του παιδιού. Τέλος, ο μεγάλος αριθμός γυναικών που απασχολούνται στην εκπαίδευση επιβάλλει την γρήγορη λύση των προβλημάτων τους, ώστε να μπορούν να επιτελούν το λειτουργήμα του εκπαιδευτικού με απαντήσεις μιας νέας ποιότητας και αποτελεσματικότητας.

Έτσι κρίνουμε αναγκαία τα παρακάτω μέτρα στα πλαίσια του 5ετούς:

Α.

α) Την αναμόρφωση και ανανέωση των αναλυτικών προγραμμάτων των διδακτικών βιβλίων και των πανεπιστημιακών συγγραμμάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στη διαδικασία αυτή είναι απαραίτητο να

σχολές των ΑΕΙ.

γ) Ο ίδιος στόχος να περιληφθεί στους σκοπούς της εκπαίδευσης της νέας εκπαιδευτικής νομοθεσίας (αντί-309).

Β.

α) Ίδιους όρους επαγγελματικού προσανατολισμού για τα αγόρια και τα κορίτσια, με στόχο την προώθηση των γυναικών και σε κλάδους που ως τώρα είχαν χαμηλή συμμετοχή. Η ένταξη των κλάδων τεχνικής επαγγελματικής ειδικότητας, μαζί με τους επιστημονικούς θεωρητικούς σε ενιαίο πολυκλαδικό λύκειο, όπου θα διατηρείται και ενιαίος κορμός γενικών μαθημάτων και θα δίνει ισότιμο για όλους απολυτήριο, θα βοηθήσει ουσιαστικά σ' αυτή την κατεύθυνση.

β) Οι ίδιοι όροι στον επαγγελματικό προσανατολισμό, την παρακολούθηση των σπουδών και την απόκτηση διπλωμάτων θα πρέπει να ισχύουν για όλες τις κατηγορίες και τα επίπεδα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, για τις αστικές όσο και τις αγροτικές περιοχές.

Γ.

Την εξάλειψη του γυναικείου αναλφαριθμητισμού μέσα στην πενταετία, στα πλαίσια της γενικής εξάλειψης του αναλφαριθμητισμού στη χώρα μας. Κυρίως, μέσα από τις Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης, όπου συμμετέχουν οι γυναικείες οργανώσεις, και σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της δημοτικής εκπαίδευσης.

εκπαιδευτικό προσωπικό. Αύξηση που είναι και εφικτή και απόλυτα αναγκαία.

Ε.

Τον παράλληλο σχεδιασμό και προώθηση της σταδιακής κατάρτησης της ιδιωτικής εκπαίδευσης, και της απορρόφησής της στο κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε ν' ανακουφιστεί η ελληνική οικογένεια από τα οικονομικά βάρη. Και την ουσιαστική λειτουργία των μεταλυκειακών με στόχο την κατάρτηση των φροντιστηρίων κλπ.

ΣΤ.

α) Τη συγκρότηση Ενιαίου Εθνικού Φορέα Προσχολικής Αγωγής, με αρμοδιότητες στον προγραμματισμό και τον έλεγχο κάλυψης των αναγκών σε παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία. Η κάλυψη στην πενταετία των αναγκών

Βιλελμίνης Γεωργιά,
Αντιπροέδρου ΣΕΕ

Από μια πρώτη θεώρηση ίσως φανεί ότι η ισότητα των φύλων είναι κάτι ανεξάρτητο ή και άσχετο με την ύπαρξη κοινωνικής υποδομής και την ανάπτυξη της κοινωνικής πολιτικής σε μια χώρα. Όμως θα ήταν λάθος να το δεχτούμε αυτό, όταν ξέρουμε ότι η γυναίκα, για να βγει από το σπίτι και να μπει στην αγορά εργασίας, για να κατακτήσει την ισότητα, έχει την ανάγκη της ύπαρξης αυτής της κοινωνικής υποδομής που θα της εξασφαλίσει κατά τη διάρκεια του χρόνου της εργασίας την παραμονή του παιδιού της σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, τη φροντίδα των ηλικιωμένων που τυχόν υπάρχουν στο σπίτι, τη βοήθεια

των παιδιών εργαζομένων μητέρων θα είναι μια καλή πρώτη βάση για την παραπέρα γενίκευση του δικαιώματος της προσχολικής αγωγής. Συγκεκριμένα μέτρα όπως η υποχρέωση των μεγάλων επιχειρήσεων να αναλάβουν τη δαπάνη των παιδικών σταθμών για το προσωπικό τους θα διευκολύνουν ένα τέτοιο προγραμματισμό.

Στον Ενιαίο Φορέα θα πρέπει να συμμετέχουν εκτός από τους κρατικούς υπαλλήλους απ' τους τομείς της Παιδείας και της Παιδικής Προστασίας, αιρετοί εκπρόσωποι των ενδιαφερόμενων κοινωνικών οργανώσεων και βέβαια των Γυναικείων Οργανώσεων.

β) Την ταχύρυθμη ένταξη στα Πανεπιστήμια των Παιδαγωγικών Σχολών και των Σχολών νηπιαγωγών για

την αναβάθμιση της ποιότητας της προσχολικής και βασικής εκπαίδευσης. Τη δυνατότητα απόκτησης του νέου ανώτατου πτυχίου στους πτυχιούχους των προηγούμενων ετών και τη συστηματική επιμόρφωσή τους.

Ζ.

α) Την προώθηση της ισότιμης παροχής εκπαιδευτικών και των δυο φύλων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, σε όλους τους κλάδους (νηπιαγωγοί, μαθηματικοί κτλ.) και σε όλες τις ιεραρχικές βαθμίδες (Διευθυντές Γραφείων, Εκπαιδευτικοί Σύμβουλοι, Γυμνασιάρχες, Λυκειάρχες).

β) Τη λύση των προβλημάτων των γυναικών εκπαιδευτικών που σχετίζονται με τη μητρότητα και το παιδί

(στερούνται το μειωμένο ωράριο τα πρώτα χρόνια του παιδιού που ισχύει για όλους τους άλλους δημόσιους υπάλληλους), υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε παιδικούς σταθμούς, σοβαρά προβλήματα από τα ωράρια απασχόλησής του από τα ωράρια απασχόλησής τους πρωί-απόγευμα). Ακόμη προβλημάτων σχετικών με τις τοποθετήσεις, τη συνυπηρέτηση κτλ.

Οι παραπάνω προτάσεις αποτελούν την αρχή του γενικότερου προβληματισμού της μελέτης που σ' αυτόν ελπίζουμε ότι θα συμμετέχει κάθε μέλος του ΣΕΕ, και βέβαια οι εκπαιδευτικοί.

Τις προτάσεις αυτές έχουμε εκθέσει στη συνάντησή μας με τον Υφυπουργό Παιδείας Π. Μώραλη, όπως δημοσιεύεται στο Δελτίο.

Κοινωνική υποδομή

Αντικείμενο της πολιτικής αυτής θα πρέπει να είναι κατά κύριο λόγο η οικογένεια, τα βάρη της οποίας μέχρι σήμερα πέφτουν περισσότερο στους ώμους της γυναίκας, αλλά και η μονογονεϊκή οικογένεια δηλ. η οικογένεια με ένα γονέα (ή λόγω θανάτου του άλλου, ή λόγω διαζυγίου ή γιατί είναι άγαμος).

Η στήριξη και η φροντίδα προς την οικογένεια θα πρέπει ν' αποβλέπουν:

α) Σε ίδρυση βρεφονηπιακών σταθμών, ιδίως σε περιοχές που προβλέπεται αυξημένη συμμετοχή γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Ιδιαίτερα θα πρέπει να μελετηθεί το θέμα της στελέχωσης των βρεφονηπιακών σταθμών από βρεφοκόμους και νηπιαγωγούς, σωστά καταρτισμένους, και για αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία με την αναμόρφωση, αναβάθμιση και διεύρυνση των αντίστοιχων σχολών. Παράλληλα, να δημιουργηθούν συμβουλευτικά κέντρα οικογένειας και να θεσπιστεί επιδοματική πολιτική για τις ανασφάλιστες έγκυες καθώς και να αυξηθεί η χορηγούμενη στις εργαζόμενες άδεια μετά τον τοκετό.

β) Στη φροντίδα των ηλικιωμένων, με ανάπτυξη σ' όλα τα μέρη της χώρας των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας (ΚΑΠΗ) που ήδη λειτουργούν σε πολλά μέρη με εξαιρετική επιτυχία και κοινωνική αποδοχή. Με τα ΚΑΠΗ που δίνουν την δυνατότητα στους ηλικιωμένους να συμμετέχουν στη ζωή της κοινότητας και με την ανάπτυξη Θεραπευτηρίων χρόνιων παθήσεων, στα ο-

ποία, ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, θα δέχονται την κοινωνική μέριμνα, η οικογένεια και ιδιαίτερα η γυναίκα δεν θα φέρουν πλέον αυτό το δυσβάστακτο, πολλές φορές, βάρος με τις γνωστές μέχρι σήμερα συνέπειες στην επαγγελματική, κοινωνική και ατομική ζωή της γυναίκας.

γ) Στη μέριμνα των αναπήρων μελών της οικογένειας με φροντίδα, αφενός για την πρόληψη της αναπηρίας και αφετέρου για την έγκαιρη διάγνωση με δημιουργία ειδικών διαγνωστικών και συμβουλευτικών κέντρων και τη σωστή αντιμετώπιση των αναπήρων. Παράλληλα, θα πρέπει να παρθεί ειδική μέριμνα για την ίδρυση μονάδων ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, ώστε να υπάρξει επαγγελματική απασχόληση και αποκατάσταση των αναπήρων, της νεαρής ιδίως ηλικίας, για την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνικοοικονομική ζωή του τόπου.

Στα πλαίσια αυτά να θεσπιστούν, κατά τη διάρκεια της 5ετίας, διευκολύνσεις των ανάπηρων παιδιών στις σπουδές τους, οικονομική στήριξη των οικογενειών που έχουν τη φροντίδα αναπήρων μελών που δεν είναι σε θέση να εργαστούν, και να δημιουργηθούν Κέντρα Προστατευμένης Εργασίας για όσους ανάπηρους δεν είναι σε θέση να τοποθετηθούν στην ελεύθερη αγορά εργασίας.

Με βάση τα παραπάνω και συνοψίζοντας τις προτάσεις του ΣΕΕ πάνω στην κοινωνική πολιτική της 5ετίας προ-

τείνουμε:

Α. Να υπάρξει ένας ενιαίος προγραμματισμός των υπηρεσιών της Κοινωνικής Πρόνοιας, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες ολόκληρου του πληθυσμού.

Β) Η ανοικτή περίθαλψη (βρεφονηπιακοί σταθμοί, κέντρα συμβουλευτικά, προστασίας ηλικιωμένων, φιλοξενίας ενηλίκων, προστατευμένης εργασίας κλπ.) να αναπτυχθεί σταθερά, να περάσει στην τοπική αυτοδιοίκηση και ν' αγκαλιάσει όλα τα άτομα για την εξυπηρέτηση των προβλημάτων που κάποια χρονική στιγμή αντιμετωπίζουν.

Γ) Να τοποθετηθεί σε καινούρια βάση η ιδρυματική περίθαλψη, η οποία πρέπει να περιοριστεί στα απολύτως αναγκαία επίπεδα και οι εξυπηρετούμενοι να μη απομακρύνονται από το κοινωνικό σύνολο, όπως δυστυχώς γίνεται μέχρι σήμερα.

Επίσης, μέσα στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής του 5ετούς προγράμματος, θα πρέπει ν' αναμορφωθεί ο θεσμός της υιοθεσίας, να καθιερωθούν οικογενειακά επιδόματα ανάλογα με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε οικογένεια (πολυμελής, ανάπηρα μέλη κλπ.) και να παρθεί ειδική μέριμνα και φροντίδα για τα παιδιά, ιδιαίτερα της εφηβικής ηλικίας, που θ' αποβλέπει στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους, στην πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων και την αναδιάρθρωση των συνθηκών διαβίωσης σ' αναμορφωτήρια.

διάκριση ανάμεσα στις γυναίκες που εργάζονται στο δημόσιο τομέα και που η προβλεπόμενη άδεια ορίζεται δίμηνη πριν από τον τοκετό, και δίμηνη μετά τον τοκετό, και στις γυναίκες που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα και δικαιούνται άδειας μόνο 42 ημερών αντίστοιχα πριν και μετά τον τοκετό. Είναι δε γνωστό ότι για το δημόσιο μόνο τομέα προβλέπεται μειωμένο ωράριο με πλήρεις αποδοχές για τα δύο πρώτα χρόνια του παιδιού, ενώ στον ιδιωτικό τομέα δεν ισχύει τέτοια ρύθμιση.

Όταν η γυναίκα απουσιάζει από την εργασία της για τους παραπάνω λόγους, δικαιούται να λάβει παροχές σε χρήμα (που θα επαρκούν για την πλήρη και υγιεινή συντήρηση της γυναίκας και του τέκνου της, με βάση ικανοποιητική στάθμη ζωής) και να τύχει ιατροφαρμακευτικής, περιθαλψής, που πρέπει να περιλαμβάνει φροντίδες από μαιές ή ιατρούς, χωρίς να περιορίζεται η ελευθερία εκλογής ιατρού ή εκλογής μεταξύ δημόσιου ή ιδιωτικού νοσοκομείου.

Θηλασμός

Η σύμβαση 103/52 εισάγει μια ενδιαφέρουσα καινοτομία για τις εργαζόμενες που επιθυμούν να θηλάσουν το μωρό τους. Ορίζεται λοιπόν ότι για το θηλασμό δικαιούται η γυναίκα να διακόπτει την εργασία της κατά μία ή περισσότερες περιόδους και οι διακοπές αυτές να συνηπολογίζονται στο χρόνο εργασίας και να αμοιβονται. Οι λεπτομέρειες ρύθμισης του προβλήματος επαφίενται στην εθνική νομοθεσία και

στις Συλλογικές Συμβάσεις.

Απολύσεις

Και οι 2 Συμβάσεις του ΟΗΕ, αλλά και ο ν. 1082/80 απαγορεύουν και θεωρούν απολύτως άκυρη την από μέρους του εργοδότη καταγγελία της σχέσης εργασίας αορίστου χρόνου με την κυοφορούσα μισθωτή, εφ'όσον με οποιοδήποτε τρόπο έχει λάβει γνώση της εγκυμοσύνης - εκτός, βέβαια, αν υπάρχει σπουδαίος λόγος γι' αυτό. Σπουδαίος λόγος δεν μπορεί να θεωρηθεί η οφειλόμενη στην κύηση μείωση της αποδοτικότητας της κυοφορούσας στην εργασία της. Επίσης τέτοια καταγγέλια αποκλείεται να γίνει στη διάρκεια που η γυναίκα απουσιάζει με άδεια τοκετού ή με άδεια ασθενείας λόγω τοκετού.

Ο νόμος, που ψηφίστηκε πρόσφατα για την «ισότητα των δύο φύλων στις εργασιακές σχέσεις», συμπληρώνει τις παραπάνω θεσμοθετημένες διατάξεις, αφού, αφ' ενός μεν εισάγει νέα διάταξη που απαγορεύει στους εργοδότες να αρνηθούν τη πρόσληψη εγκύου, και αφ' ετέρου επιβάλλει κυρώσεις στους εργοδότες-παραβάτες των παραπάνω διατάξεων, κύρια δε επιβάλλει σε βάρος τους πρόστιμα από 10.000 ως 100.000 δραχ.

Αξιολογώντας το νομοθετικό καθεστώς προστασίας της εγκύου αναφέρουμε συμπερασματικά ότι υπάρχουν πολλές ελλείψεις και οι βελτιώσεις είναι αναγκαίες και επιβεβλημένες. Έγινε φανερό ότι τα μέτρα προστατεύουν κύρια τις εργαζόμενες γυναίκες, και

μάλιστα τις εργαζόμενες με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου, ελάχιστα τις ελευθεροεπαγγελματίες και δε γίνεται καθόλου λόγος για τις ανεπάγγελτες, τις άνεργες και όλες εκείνες που χαρακτηρίζονται «συμβοηθούντα πρόσωπα», που είναι οι εργαζόμενες ανασφάλιστες. Ας αναλογιστούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του ενεργού γυναικείου δυναμικού είναι αγρότισσες! Οι συμβάσεις του ΟΗΕ, βέβαια, προβλέπουν κοινωνικές παροχές και γι' αυτές τις κατηγορίες των γυναικών, αν όμως δεν εξειδικευτούν από την ελληνική νομοθεσία, μένουν αναξιοποίητες.

Πρωταρχικά πρέπει να καθιερωθεί επιδοματική πολιτική για εγκύους ανασφάλιστες, να αυξηθούν οι άδειες μητρότητας μετά τον τοκετό με πλήρεις αποδοχές, τόσο για το δημόσιο, όσο και για τον ιδιωτικό τομέα, έστω και με κραϊκή επιδότηση, και οπωσδήποτε να επεκταθεί η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε όλη τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και της λοχείας. Πρέπει να μελετηθεί ειδικά η προστασία των εγκύων εργαζομένων σε εργασίες βλαβερές, να κατοχυρωθεί η διατήρηση της προηγούμενης εργασίας της γυναίκας, η εξασφάλιση των δικαιωμάτων αρχαιότητας και των κοινωνικών προνομίων, για να μη γίνεται η εγκυμοσύνη μπουραγκ στην επαγγελματική εξέλιξη και σταδιοδρομία των γυναικών.

Τέλος, θεωρούμε επείγουσα την πρόταση και ψήφιση του νόμου «περί προστασίας της μητρότητας», που επανειλημμένα έχει εξαγγελθεί από την πολιτεία και που αδικαιολόγητα καθυστερεί. ●

στην Ελλάδα

Δεκαεπτα μήνες ο πολιτικός γάμος απο την ισχύ του

Μαρίας Μωραΐτη, Νομικού
Έφης Στεφάνου, Συμ/φου

Ο θεσμός του πολιτικού γάμου ισχύει στη χώρα μας από τον Απρίλη του 1982, που ψηφίστηκε από τη Βουλή και δημοσιεύτηκε ο Νόμος που τον καθιερώνει – ο νόμος 1250 του 1982.

Η εφαρμογή του άρχισε, σύμφωνα με σχετική διάταξη του, στις 19.7.1982, ένα μήνα μετά τη δημοσίευση του Προεδρικού Διατάγματος, «Για τη ρύθμιση λεπτομερειών σχετικά με την τέλεση των πολιτικών γάμων, τη χορήγηση της άδειας γάμου και το περιεχόμενο της βεβαιωτικής πράξης για την τέλεση πολιτικών ή θρησκευτικών γάμων».

Με την καθιέρωση του πολιτικού γάμου εναρμονίζεται η Νομοθεσία μας με τη συνταγματική επιταγή για το σεβασμό της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης, δίνεται λύση σε μια σειρά προβλήματα που δημιουργούνται με την ευκολία της επικοινωνίας και των ανταλλαγών ανάμεσα στους λαούς με διαφορετικά θρησκευόμενα, και παύει η χώρα μας να είναι η μοναδική σ' όλο τον κόσμο που δεν αναγνώριζε τον πολιτικό γάμο.

Οι παραπάνω λόγοι ώθησαν την Κυβέρνηση να επισπεύσει τη θέσπιση του πολιτικού γάμου, πριν συζητηθεί από τη Βουλή το Νομοσχέδιο για την τροποποίηση του Αστικού Κώδικα, μια που το θέμα του τύπου του γάμου δεν ήταν ανάμεσα στις διατάξεις που αφορούν την ισότητα των φύλων και δεν περιλαμβάνονταν στην Εντολή «που δόθηκε στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές

που μελέτησαν και εισηγήθηκαν τις τροποποιήσεις.

Όπως είναι φυσικό, στις συζητήσεις που προηγήθηκαν από την κατάθεση του νομοσχεδίου για τον πολιτικό γάμο, εκδηλώθηκε έντονη και επίμονη η αντίθεση και αντίδραση της Εκκλησίας, που με όλα τα μέσα επηρεασμού της Κοινής Γνώμης που διαθέτει, προσπάθησε να ματαιώσει την ψήφιση του νόμου.

Ωστόσο, ο θεσμός του πολιτικού γάμου δεν είναι άγνωστος στην Ελληνική Νομοθεσία και Κοινωνία. Σκόπιμα καλλιεργείται η πλάνη πως η ιερολογία, σαν συστατικό στοιχείο του γάμου, ίσχυσε από τα πρώτα χρόνια μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού και την αναγνώρισή του από το Βυζαντινό Κράτος σαν επίσημη θρησκεία.

Στα πρώτα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ο γάμος ήταν άτυπος. Αρκούσε απλή συναίνεση των μερών, που δεν ήταν απαραίτητο να είναι ρητή. Εξαιρετικά για τους ευγενείς και τους συγκλητικούς ο Ιουστινιανός θέσπισε τη σύσταση γάμου με την υπογραφή προικώου συμβολαίου. Μεταγενέστερα οι Ίσαυροι με την Εκλογή «ερισάγουν δυο τύπους γάμου: Τον έγγραφο, με τη σύνταξη προικώου συμβολαίου και υπογραφή από τρεις αξιόπιστους μάρτυρες. Τον άτυπο, για όσους δεν μπορούσαν, όπως αναφέρεται στην Εκλογή, κατά στένωσιν ή δια ταπεινώσιν ευπρολήπτως και εγγράφως ποιήσαι γάμον», δηλ. για το Λαό. Γι' αυτούς ο γάμος γινόταν «τη αδόλω συναινέσει των συναλλασσομένων προσώπων και των τρίτων γονέων, είτε εν εκκλησιαίς τούτο δι' ευλογίας ή και επί φίλων γνωρισθεί».

Σ' αυτή την άτυπη μορφή του γάμου

αναφέρεται και ιερολογία αλλά όχι σαν επιβαλλόμενος τύπος ή απαραίτητο και συστατικό στοιχείο του, αφού ήταν δυνατό η ιερολογία να αντικατασταθεί με γνωστοποίηση προς τους φίλους και ο γάμος ήταν το ίδιο έγκυρος.

Μόλις στο τέλος του 9ου αιώνα, με τη Νεαρά 89 του Λέοντος του Σοφού, θεσπίστηκε η υποχρεωτική ιερολογία του γάμου, όχι σαν τύπος αλλά σαν συστατικό στοιχείο του.

Ο θρησκευτικός γάμος ίσχυσε από τότε και πέρασε, με όλο το σύστημα του Βυζαντινο-ρωμαϊκού Δικαίου, στο νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος το 1835.

Προτάσεις και συζητήσεις για την καθιέρωση του πολιτικού γάμου έγιναν σ' όλες τις επιτροπές που ασχολήθηκαν από τότε με την εκπόνηση σχεδίου του Αστικού Κώδικα.

Η τελευταία Αναθεωρητική Επιτροπή που τελείωσε το έργο της το 1936, περιέλαβε στο Σχέδιο που κατάρτισε, και τη θέσπιση του πολιτικού γάμου για ορισμένες μόνο περιπτώσεις και υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ούτε όμως και αυτή η περιορισμένη και κατ' εξαίρεση θέσπιση του πολιτικού γάμου έγινε δεκτή από την τελευταία Επιτροπή του 1945 που εισηγήθηκε τελικά τον Αστικό Κώδικα, ο οποίος εγκρίθηκε με τη μορφή που είχε ως την πρόσφατη τροποποίησή του.

Στον ίδιο Νόμο 1250 του 1982 που θέσπισε τον πολιτικό γάμο, και το Προεδρικό Διάταγμα 391/1982, που ρύθμισε τα θέματα της εφαρμογής του, ορίζονται, κοινά και για τους δυο τύπους γάμου, πολιτικό και θρησκευτικό, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την τέλεσή τους, η έκδοση της σχετικής άδειας, η διαδικασία, η σύνταξη της

βεβαιωτικής και της ληξιαρχικής πράξης.

Ορίζει δηλ. ο Νόμος ότι ο γάμος τελείται είτε με τη σύγχρονη δήλωση των μελλονύμφων ότι συμφωνούν σ' αυτό (πολιτικός γάμος), είτε με ιερολογία από ιερέα της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, ή λειτουργό άλλου δόγματος ή θρησκειώματος γνωστού στην Ελλάδα.

Στο ίδιο άρθρο ορίζεται το τυπικό του πολιτικού γάμου και το τυπικό και οι προϋποθέσεις της ιεροτελεστίας. Στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου αυτού αναφέρεται ρητά ότι η τέλεση πολιτικού γάμου δεν εμποδίζει την ιερολογία κατά τη θρησκεία και το δόγμα των συζύγων.

Και για τους δυο τύπους του γάμου απαιτείται άδεια που εκδίδεται από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας της κατοικίας του καθενός από τα πρόσωπα που πρόκειται να συνάψουν μεταξύ τους γάμο.

Η γνωστοποίηση του μέλλοντος γάμου, κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, με δημοσίευση σε εφημερίδα ή τοιχοκόλληση στο Δημοτικό ή Κοινοτικό Κατάστημα, απαιτείται το ίδιο για τον πολιτικό και το θρησκευτικό γάμο.

Το ίδιο ισχύει για την πράξη για τη βεβαίωση του γάμου που συντάσσεται υποχρεωτικά αμέσως μετά την τέλεση του από το δήμαρχο ή πρόεδρο της Κοινότητας ή το θρησκευτικό λειτουργό, αν έγινε θρησκευτικός γάμος.

Το Προεδρικό Διάταγμα ασχολείται ειδικά με το τυπικό του πολιτικού γάμου και δίνει λεπτομερείς οδηγίες για την τελετή.

Ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοι-

νότητας ορίζουν με πάγια πράξη τους μια τακτή μέρα της εβδομάδας και ορισμένη ώρα για την έναρξη της τέλεσης των γάμων.

Ορίζεται ακόμη κατάλληλη αίθουσα τελετών στο Δημοτικό ή Κοινοτικό κατάστημα, που πρέπει να διαρρυθμιστεί και να διακοσμηθεί ώστε να δίνεται στην τελετή του γάμου η επισημότητα που της ταιριάζει.

Τα ζευγάρια προσέρχονται την ορισμένη μέρα και ώρα και τοποθετούνται από τον αρμόδιο υπάλληλο, μαζί με τους μάρτυρες τους στις θέσεις που ορίστηκαν γι' αυτούς. Ειδικές θέσεις μέσα στην αίθουσα πρέπει να υπάρχουν για τους καλεσμένους.

Η γαμήλια τελετή γίνεται χωριστά για τον καθένα από τους γάμους που πρόκειται να τελεσθούν την ίδια μέρα.

Η δήλωση των μελλονύμφων προς το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας για τη συναίνεσή τους στο γάμο πρέπει να γίνεται αυτοπροσώπως μπροστά σε δυο μάρτυρες και να είναι ρητή και ανεπιφύλακτη. Μετά τη δήλωση αυτή ο Δήμαρχος ή Πρόεδρος Κοινότητας δηλώνει στους νεονύμφους ότι από τη στιγμή αυτή έχουν ενωθεί σε γάμο, σύμφωνα με το Νόμο, σε ισόβια κοινωνία βίου σαν σύζυγοι.

Στο τέλος της τελετής ο Δήμαρχος ή Πρόεδρος Κοινότητας διαβάζει σε όλα τα ζευγάρια που τέλεσαν το γάμο τους την ίδια μέρα ένα κείμενο που περιέχεται στο Προεδρικό Διάταγμα, με το οποίο τους γνωρίζει τη σημασία της ένωσής τους σε γάμο, τις αμοιβαίες υποχρεώσεις τους για την κοινή αντιμετώπιση, σε βάση ισότητας, όλων των ζητημάτων που θα προκύψουν από τη συμβίωσή τους σαν συζύγων, καθώς και

το δικαίωμα και καθήκον και των δύο να μεριμνούν για την ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους, ώστε να γίνουν χρήσιμοι και χρηστοί πολίτες και ελεύθερες προσωπικότητες.

Η αντιμετώπιση του πολιτικού και θρησκευτικού γάμου από το Νόμο, όπως εκτέθηκε παραπάνω, συνιστά την παράλληλη και ισοδύναμη ισχύ και των δυο μορφών του γάμου. Την ισοκυρία.

Υποστηρίχθηκε από τον αρμόδιο Υπουργό ότι η λύση που υιοθετήθηκε από την Κυβέρνηση εξασφαλίζει την ελεύθερη επιλογή και την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης των πολιτών, αφού καλούνται αυτοί να επιλέξουν ελεύθερα ανάμεσα σε δυο μορφές γάμου με το αυτό κύρος, που δεν διαφέρουν ούτε ως προς τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την τέλεσή τους ούτε ως προς τους λόγους που επιτρέπουν τη λύση τους.

Αντίθετα, ο νομικός κόσμος της χώρας ομόφωνα και μεγάλη μερίδα της κοινής γνώμης υποστήριξαν πως έπρεπε να είναι υποχρεωτικός ο Πολιτικός γάμος και η τέλεση θρησκευτικού γάμου εναπόκειται στην ελεύθερη εκλογή των νεονύμφων. Η λύση αυτή θα συντελούσε στην εδραίωση του θεσμού του πολιτικού γάμου και τη διαφύλαξη της μυστηριακής ουσίας του θρησκευτικού γάμου για όσους θα τον επέλεγαν ελεύθερα. Ο κίνδυνος επισημάνθηκε από πολλές πλευρές και πριν από την κατάθεση του νομοσχεδίου στη Βουλή και κατά τη συζήτησή του.

Με τη λύση της ισοκυρίας που δόθηκε ο θεσμός του πολιτικού γάμου που η Πολιτεία έκρινε απαραίτητη την καθιέρωσή του, κινδυνεύει να περιπέσει σε

Δεκαπτά μήνες ο πολιτικός γάμος στο πινελό του

αχρησία.

Η αντίδραση της Εκκλησίας, που ορισμένοι εκπρόσωποί της έφτασαν να χαρακτηρίζουν τον πολιτικό γάμο παλιλακεία, τα παιδιά που θα γεννηθούν απ' αυτόν νόθα, και να απειλούν με αφορισμό όσους θα τελέσουν πολιτικό γάμο, οι αντιδράσεις και πιέσεις από το οικογενειακό περιβάλλον, ιδιαίτερα από ηλικιωμένους γονείς, και η αντιμετώπιση της κοινής γνώμης σε μικρές κοινωνίες, αποτελούν σοβαρό λόγο για την ελεύθερη και ανεπηρέαστη επιλογή της μιας ή της άλλης μορφής του γάμου.

Υπό τις συνθήκες αυτές, δεκαεπτά μήνες μετά τη θέσπιση του πολιτικού γάμου, το ποσοστό των πολιτικών γάμων, ακόμα και στα μεγάλα αστικά κέντρα, είναι πολύ χαμηλό, ενώ στις μικρές κοινωνίες, στα χωριά, ανύπαρκτο.

Ενδεικτικά αναφέρεται:

Στο Δήμο Αθηναίων από τις 19-7-1982 που ίσχυσε ο θεσμός του πολιτικού γάμου, τους 11.533 γάμους μόνο 1.100 ήταν πολιτικοί. Στο Δήμο Καλλιθέας σε σύνολο 1.200 γάμων μόνο 270 πολιτικοί.

Στο Δήμο Ν. Φιλαδέλφειας 378 θρησκευτικοί, 86 πολιτικοί.

Στο Δήμο Δραπετσώνας 136 θρησκευτικοί, 22 πολιτικοί.

Στο Δήμο Αμαρουσίου 300 θρησκευτικοί, 120 πολιτικοί.

Στο Δήμο Ζωγράφου 750 θρησκευτικοί, 298 πολιτικοί.

Όσο για την επαρχία, στη Θεσσαλονίκη είχαμε μέχρι 11-11-1983 3.970 θρησκευτικούς γάμους και 596 πολιτικούς. Στο Ηράκλειο της Κρήτης, 1.989 θρησκευτικούς και μόνο 67 πολιτικούς.

Επίσης, από έρευνα που έγινε σε μερικά νησιά των Κυκλάδων, αποτελούν

τυπική μορφή κλειστής κοινωνίας, επιβεβαιώνεται η άποψη που διατυπώνεται παραπάνω σχετικά με το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής του τύπου του γάμου.

Στο Δήμο της Ερμούπολης Σύρου που είναι η πρωτεύουσα του νομού Κυκλάδων, σε 150 γάμους που έγιναν κατά το διάστημα που ερευνούμε, οι 16 ήταν πολιτικοί. Το ποσοστό μπορεί να θεωρηθεί υψηλό για μια επαρχιακή πόλη, όμως αυτό οφείλεται στην ύπαρξη σημαντικού αριθμού καθολικών.

Στην Κοινότητα Σερίφου, στους 5 γάμους οι 3 ήταν πολιτικοί. Αλλά και στις τρεις περιπτώσεις ειδικού λόγου οδήγησαν στον πολιτικό γάμο. Το ένα ζευγάρι ήταν αλλοδαποί, στο δεύτερο η γυναίκα ήταν Γερμανίδα και ο σύζυγος Σερφιώτης, στο τρίτο ο σύζυγος είχε καιρεί μοναχός πριν από χρόνια και είχε αποχωρήσει.

Στις δυο Κοινότητες της Σίφνου δεν έγινε κανένας πολιτικός γάμος.

Εκτός από τη δυσκολία για την ελεύθερη εκλογή της μορφής του γάμου, οι λειτουργοί που τελούν πολιτικούς γάμους επισημαίνουν στην πράξη και ορισμένους άλλους παράγοντες που δεν ευνοούν την εδραίωσή του θεσμού. Και πρώτα το τυπικό. Καθώς είναι πολύ σύντομο, δεν δημιουργεί στους νεονύμφους και το περιβάλλον τους το αίσθημα της επισημότητας και την ατμόσφαιρα της γιορτής, που είναι συνυφασμένη στη συνείδηση του Ελληνικού λαού με την τελετή του γάμου.

Το κείμενο που διαβάζεται στους νεονύμφους είναι φτωχό σε περιεχόμενο, μια στεγνή απαρίθμηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Οι συγγενείς φεύγουν απογοητευμένοι και με την

αίσθηση πως «δεν έγινε τίποτα».

Για την άρση αυτών των δυσάρεστων εντυπώσεων θα πρέπει οι αίθουσες που τελούνται οι γάμοι να διαρρυθμισθούν και να διακοσμηθούν (όπως προβλέπει το Προεδρικό Διάταγμα) για να τονίζεται η επισημότητα της γαμήλιας τελετής.

Η γιορταστική ατμόσφαιρα μπορεί να δημιουργηθεί με μουσική υπόκρουση, ν' ακούγεται από δίσκους κάποιο γαμήλιο εμβατήριο πριν ή μετά την τελετή.

Να ενταχθεί στο τυπικό η ανταλλαγή των δακτυλιδιών.

Πέρα απ' αυτά όμως, η Πολιτεία που θεώρησε αναγκαία τη θέσπιση του Πολιτικού Γάμου, αφού δεν μπόρεσε να τον επιβάλει σαν υποχρεωτικό, τι μέτρα πήρε για να τον επιβάλει στη συνείδηση του Ελληνικού Λαού, να καταστήσει το θεσμό ενεργό και να τον εντάξει στην κοινωνική ζωή του τόπου; Με ποιο τρόπο αντιδράν για να διαλύσει την πλήνη σχετικά με το κύρος του Πολιτικού Γάμου και τη δήθεν ευκολία της διάλυσής του και να εξουδετερώσει την κατασκευοφάντησή του;

Όχι μόνο δεν πήρε κανένα μέτρο, αλλά έκαμε ακόμη μια παραχώρηση προς την Εκκλησία, δίνοντάς της το δικαίωμα να εκδίδει τις άδειες για τους θρησκευτικούς γάμους, παρά τη ρητή διάταξη του Νόμου ('Αρθρ. 1, Ν. 1250/82).

Παράλληλα, όμως, με τα μέτρα που πρέπει να πάρει η Πολιτεία, έστω και καθυστερημένα, έχουμε χρέος και μεις, σαν γυναίκες επιστήμονες, να ξεκινήσουμε μια σοβαρή προσπάθεια για την ενημέρωση της κοινής γνώμης να συμβάλουμε, με τις δυνάμεις που διαθέτουμε, στον αγώνα για την επιβίωση του θεσμού.

**Μαρίας Αναγνωστοπούλου,
Αρχαιολόγου**

Η προσπάθεια για τη σωτηρία των πολιτιστικών αγαθών της Κύπρου, δεν είναι μόνο προσπάθεια σωτηρίας οποιονδήποτε πολιτιστικών αγαθών. Τα μνημεία της κατεχόμενης Κύπρου είναι οι αδιάσειστοι μάρτυρες της ιστορικής φυσιογνωμίας του ελληνισμού στην Κύπρο, του οποίου «η ιστορική παράδοση αποτελεί μια από τις πιο συνεχείς ιστορικές ενότητες και αποδεικνύει τις βαθειές ρίζες του ελληνισμού στον ιστορικό χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, στην πορεία του από την Αρχαιότητα και στην συνέχεια μέσα από το Βυζάντιο, τη Φραγκοκρατία, την Ενετοκρατία και την Τουρκική και Βρετανική κατοχή μέχρι σήμερα»*.

Τη σημασία της πολιτιστικής παράδοσης γνωρίζει καλά η τουρκική κυβέρνηση και για το λόγο αυτό, μόλις πατήσανε στην Κερύνεια τα στρατεύματα της, μαζί με τον αφανισμό των ελληνο-

κυπρίων, όρμησαν και για τον αφανισμό των μνημείων του πολιτισμού τους. Τώρα οι ηγέτες της Τουρκίας προχωρούν. Με την ίδρυση του ψευδοκράτους του Ντεκτάς στα «κατεχόμενα», προσπαθούν να νομιμοποιήσουν την κατοχή τους με ιστορικά δεδομένα, που ασφαλώς τα θεωρούν χρήσιμα και για τις περαιτέρω βλέψεις τους. Ένα βιβλίο ιστορίας που κυκλοφόρησαν τελευταία, και το οποίο προορίζουν και για διδακτική ύλη στα σχολεία τους, αναφέρει τα παρακάτω: «φύλα τουρκικά, μέσω Κεντρίας Ασίας και Ανατολίας από την θάλασσα και τη Μακεδονία κατέκλυσαν κατά καιρούς την περιοχή του Αιγαίου. Η λέξη Αιγαίο σε μία τουρκική διάλεκτο είναι ίγκε, ίτε, ίτι, σε άλλη δε διάλεκτο Εγκε και εγε που σημαίνει κύριος, αφέντης, Αλλαχ. Οι Τούρκοι στην περιοχή του Αιγαίου το 2480 π.χ., ερχόμενοι από την Κεντρία Ασία δημιούργη-

Η σημασία του αγώνα για την σωτηρία της πολιτιστικής παράδοσης στην Κύπρο

σαν τους εξής πολιτισμούς: 1) στην Κρήτη το Μινωικό 2) Τον Κυκλαδικό και 3) στην Πελοπόννησο τον Μυκηναϊκό... και συνεχίζει: ο Ιωνικός πολιτισμός έχει προσφέρει σε παγκόσμια κλίμακα διασημότητες στην επιστήμη, τη φιλοσοφία, τη λογοτεχνία. Μεταξύ αυτών ο Θαλής, ο Δημόκριτος, ο Ιπποκράτης, ο Ηράκλειτος, ο Πυθαγόρας ήταν τουρκικής καταγωγής και οι τουρκικές πολιτιστικές βάσεις από την Ιωνία έχουν διαδοθεί στην Δύση. Η λέξη Ιων είναι τουρκική και σημαίνει κύριος και αφέντης. Το πραγματικό όνομα του μεγάλου Ομήρου, είναι Ομέρ»...

Τα παραπάνω, όσο φαιδρά και αν φαίνονται, πρέπει να χαρακτηούνται στο μυαλό μας, γιατί αποδεικνύουν ότι η τουρκική κυβέρνηση δεν φαίνεται διατεθειμένη να επιστρέψει τα «κατεχόμενα», και ότι αντίθετα πολύ μεθοδικά προωθεί τα σχέδιά της, εναντίον του ελληνισμού και στην Κύπρο και στο Αιγαίο, εκμεταλλευόμενη την ιδιάζουσα γεωγραφική της θέση, μέσα στους ανταγωνισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων. Είναι, λοιπόν, αναγκαίο να συνειδητοποιήσουμε ότι, εάν η τουρκική αδιαλλαξία τους του Ντεκτάς, ούτε για να λάβει υπόψη της τις αποφάσεις του ΟΗΕ, πρέπει να στηριχτούμε στις δυνάμεις μας και να μην σκύβουμε μοιρολατρικά το κεφάλι. Αυτό αφορά και μας τους Έλληνες επιστήμονες.

Εδώ θάπρεπε να σημειώσουμε ότι ενώ οργανώνουμε στην Ελλάδα, ή παίρνουμε μέρος στο εξωτερικό σε διεθνή σεμινάρια, συνέδρια, συνδιασκέψεις με περιεχόμενο ιστορικό, αρχαιολογικό, πολιτιστικό, όπου γίνονται ομιλίες για αρχαιολογικά ευρήματα, καταστρώνονται πολιτιστικά προγράμματα κλπ., εμείς ξεχνούμε συστηματικά πως στην άλλη γωνία της αυλής μας γίνεται ριμαδιό, και παραβλέπουμε αδικαιολόγητα να καταγγείλουμε στους υπεύθυνους διεθνείς επιστημονικούς κύκλους τις εγκληματικές καταστροφές, που διαπράττονται ατιμωρητί στον ιστορικό χώρο της Βόρειας κατεχόμενης Κύπρου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το XII Διεθνές Αρχαιολογικό Συνέδριο, που έγινε στην Αθήνα το Σεπτέμβριο του 1983. Για να «μην βρεθούν σε δύσκολη θέση οι καλεσμένοι μας ξένοι επιστήμονες» ή με τον φόβο «μήπως αντιδράσουν», δεν προωθήθηκε πρόταση ψηφίσματος που αναφερόταν στην επείγουσα ανάγκη διάσωσης και προστασίας των αρχαιοτήτων της Κύπρου.

* Κύπρος, ιστορία, προβλήματα και αγώνες του λαού της»

Επιμέλεια: Γ. Τενεκίδη - Γ. Κρανιδιώτη

Ο Νομος 1414/84

για την «Εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 1. Πεδίο Εφαρμογής

Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται στους εργαζόμενους με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου και σε όσους ασκούν ελευθέρια επαγγέλματα.

Άρθρο 2. Επαγγελματικός προσανατολισμός και επαγγελματική κατάρτιση

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10 του παρόντος νόμου, απαγορεύεται κάθε διάκριση με βάση το φύλο και την οικογενειακή κατάσταση:

α) στην πρόσβαση, στο περιεχόμενο και στην εφαρμογή προγραμμάτων ή συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης μαθητείας, μετεκπαίδευσης, επιμόρφωσης, εκπαίδευσης για αλλαγή επαγγέλματος, λαϊκής επιμόρφωσης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των εργαζομένων ή των οικογενειών τους και γενικά προγραμμάτων, που συντελούν στην πνευματική, οικονομική και κοινωνική τους εξέλιξη και ανάπτυξη και

β) στη συμμετοχή σε εξετάσεις και στον καθορισμό των προϋποθέσεων απόκτησης ή απονομής διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων σπουδών, καθώς και στη χορήγηση υποτροφιών και εκπαιδευτικών αδειών ή στην παροχή άλλων σπουδαστικών ευεργετημάτων.

Άρθρο 3. Πρόσβαση στην απασχόληση.

1. Η πρόσβαση σε όλους τους κλάδους και βαθμίδες κάθε απασχόλησης γίνεται αδιακρίτως φύλου και οικογενειακής κατάστασης.

2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10 του παρόντος νόμου, στις δημοσιεύσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς, που αφορούν επιλογή προσώπων για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, την παροχή εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ή τη χορήγηση επαγγελματικών αδειών, απαγορεύεται να γίνεται αναφορά στο φύλο ή στην οικογενειακή κατάσταση ή να χρησιμοποιούνται κριτήρια και στοιχεία που έστω και έμμεσα καταλήγουν σε διάκριση των φύλων.

3. Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη γυναίκας

λόγω εγκυμοσύνης.

Σε εργασίες όπου για την πρόσληψη είναι αναγκαία η προσκόμιση ιατρικής βεβαίωσης η έγκυος προσλαμβάνεται χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία της ίδιας ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκόμιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της λοχείας.

Άρθρο 4. Αμοιβή εργαζομένων

1. Άνδρες και γυναίκες δικαιούνται ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία.

2. Ως αμοιβή νοείται ο μισθός και κάθε άλλη πρόσθετη παροχή που καταβάλλεται από τον εργοδότη στον εργαζόμενο άμεσα ή έμμεσα, σε χρήμα ή σε είδος, ως αντάλλαγμα της προσφερόμενης εργασίας.

3. Η κατάταξη των επαγγελματιών για τον καθορισμό των αμοιβών πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για τους εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες και να εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις φύλου.

4. Δικαιούχος των επιδομάτων γάμου είναι η οικογένεια και των επιδομάτων παιδιών τα παιδιά.

5. Τα επιδόματα γάμου και παιδιών που καθιερώνονται για πρώτη φορά ή επαναριθμίζονται χορηγούνται στο εξής στο σκέραίο σε κάθε εργαζόμενο σύζυγο ή γονέα ανεξαρτήτως φύλου.

Άρθρο 5. Όροι εργασίας και επαγγελματική εξέλιξη.

Όροι εργασίας και επαγγελματική εξέλιξη

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση με βάση το φύλο του εργαζομένου, όσον αφορά τους όρους, τις συνθήκες εργασίας και την επαγγελματική του εξέλιξη και σταδιοδρομία.

2. Η υπερωριακή απασχόληση των εργαζομένων και η απασχόλησή τους κατά τις Κυριακές και αργίες γίνεται με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και για τα δύο φύλα.

Άρθρο 6. Απαγόρευση καταγγελίας

Απαγορεύεται η καταγγελία της σχέσης εργασίας και α) για λόγους που αναφέρονται στο φύλο και β) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη εξαιτίας δικαστικής ή άλλης ενέργειας του εργαζόμενου, που έχει ως σκοπό την ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.

Άρθρο 7.

Πληροφόρηση των εργαζομένων.

1. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν δικαίωμα να ενημερώνουν τους εργαζόμενους για το περιεχόμενο του νόμου αυτού και τα μέτρα που λαμβάνονται για την υλοποίησή του και για την εξασφάλιση της αρχής της ισότητας αμοιβής και ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων.

2. Οι εργοδότες υποχρεούνται να διευκολύνουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην ενημέρωση αυτή που γίνεται ή εγγράφως σε πίνακες ανακοινώσεων που βρίσκονται στην επιχείρηση ή προφορικά ή με διανομή εντύπων στους χώρους εργασίας, εκτός του χρόνου απασχόλησης ή με άλλο πρόσφορο τρόπο.

3. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας υποχρεούνται να παρέχουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στους εργαζόμενους ατομικά, κάθε πληροφορία και στοιχείο που αναφέρεται στα θέματα που ρυθμίζονται με το νόμο αυτό.

Άρθρο 8.

Σύσταση υπηρεσιών ισότητας των φύλων.

1. Στη Διεύθυνση Όρων Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας συνιστάται «Τμήμα Ισότητας των Φύλων».

Στην αρμοδιότητα του Τμήματος ανήκει:

α) η συλλογή στοιχείων και στατιστικών δεδομένων για τη θέση της εργαζόμενης γυναίκας στην Ελλάδα και η παρακολούθηση της εφαρμογής ειδικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών για τα δύο φύλα και την εξάλειψη των ανισοτήτων στις εργασιακές σχέσεις.

β) η ενημέρωση των εργοδοτών, των εργαζομένων, των συνδικαλιστικών και των γυναικείων οργανώσεων, σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.

γ) η συνεργασία με το Συμβούλιο Ισότητας των Δύο Φύλων του άρθρου 6 του Ν. 1288/1982 (ΦΕΚ 120/Α') καθώς και η επεξεργασία σχεδίων νόμων και διοικητικών πράξεων που αναφέρονται στην ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.

2. Σε όλες τις Επιθεωρήσεις Εργασίας (Δ/νοις, Τμήματα και Γραφεία) συνιστάται Γραφείο Ισότητας των Φύλων.

Στην αρμοδιότητα του Γραφείου ανήκει:

α) η παρακολούθηση της εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού, η επισήμανση διακρίσεων και η άμεση ενημέρωση του τμήματος ισότητας των φύλων της προηγούμενης παραγράφου.

β) η συνεργασία και ενημέρωση των κατά τόπους νομαρχιακών επιτροπών ισότητας και

γ) η κατάρτιση και υποβολή, κατά τους μήνες Ιανουάριο και Ιούλιο κάθε έτους, έκθεσης στην οποία αναφέρεται η δραστηριότητά του κατά το προηγούμενο εξάμηνο, τα προβλήματα που εμφανίστηκαν κατά την εφαρμογή των σχετικών με την ισότητα των φύλων διατάξεων και προτάσεις για την αντιμετώπισή τους.

Άρθρο 9.

Σύσταση τμήματος στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας.

1. Συνιστάται στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας, ειδικό Τμήμα «Ισότητας των Φύλων».

Το Τμήμα αυτό απαρτίζεται:

α) από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας, ως Πρόεδρο.

β) από ένα μέλος του Συμβουλίου Ισότητας των Δύο Φύλων του άρθρου 6 του Ν. 1288/1982.

γ) από έναν ανώτερο υπάλληλο της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας.

δ) από έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων και

ε) από έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών.

Εισηγητής είναι ο κατά περίπτωση αρμόδιος υπάλληλος της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας.

Τα μέλη του τμήματος, τακτικά και αναπληρωματικά, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας. Τα τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη είναι γυναίκες.

2. Η λειτουργία του τμήματος, η απαρτία και η θητεία των μελών διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν για το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας.

3. Το Τμήμα γνωμοδοτεί για σχέδια νόμων, διοικητικών πράξεων και γενικά για θέματα που αναφέρονται στην ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις, εφόσον παραπέμπονται σ' αυτό από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Άρθρο 10

Ειδικές ρυθμίσεις

1. Δεν θίγονται με το νόμο αυτόν:

α) ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που ρυθμίζουν θέματα προστασίας της εγκυμοσύνης και της μητρότητας και

β) διατάξεις που θεσπίζουν απαγόρευση απασχόλησης προσώπων του ενός φύλου σε ορισμένες επαγγελματικές δραστηριότητες ή απαγόρευση επαγγελματικής τους κατάρτισης για τις δραστηριότητες αυτές, εφόσον το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας.

2. Δεν αποτελούν διάκριση, ούτε θίγονται μέτρα που λαμβάνονται υπέρ του ενός μόνο φύλου, όταν συμβάλλουν στην καταπολέμηση της ανισότητας και στην αποκατάσταση της ισότητας ευκαιριών.

Τέτοια μέτρα είναι ιδίως προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, κίνητρα για την απασχόληση σε επαγγελματικούς τομείς όπου η εκπροσώπηση του ενός φύλου είναι μικρή και ειδική μέριμνα για πρόσωπα με ιδιαίτερες οικογενειακές υποχρεώσεις.

3. Η ειδική αναφορά του ενός μόνο φύλου σε διαφημίσεις, αγγελίες και προκηρύξεις δεν συνιστά διάκριση σε βάρος του άλλου φύλου, όταν είναι αναγκαία επειδή η εργασία και το αποτέλεσμά της μόνο από το φύλο αυτό μπορούν να παρασχεθούν.

Άρθρο 11

Τροποποιούμενες διατάξεις

Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού αντικαθίστανται οι παρακάτω διατάξεις:

1. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 33 του Β. Δ/τος της 14/26.8.1913 (ΦΕΚ 165/Α') ως εξής:

«Δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση προσώπων κάτω του 18ου έτους για τον καθαρισμό και λίπανση αξόνων των κινητήρων, των μηχανισμών μετάδοσης της κινητήριας δύναμης και μηχανημάτων, ενόσω βρίσκονται σε κίνηση, καθώς επίσης και στους ατμοκρουούς των εργοστασίων».

2. Η εισαγωγική φράση του άρθρου 36 του Β. Δ/τος της 14/26.8.1913 ως εξής:

«Θεωρούνται, κατά το άρθρο 17 του Ν. ΔΚΘ', επικίνδυνες για τη σωματική ακεραιότητα προσώπων κάτω των 16 ετών, οι εργασίες των εξής βιομηχανικών κλάδων και απαγορεύεται η απασχόλησή τους σε τέτοιες επικίνδυνες εργασίες, δηλ.:».

3. Η εισαγωγική φράση του άρθρου 37 του Β. Δ/τος της 14/26.8.1913 ως εξής:

«Θεωρούνται, κατά το άρθρο 17 του Ν. ΔΚΘ', επικίνδυνες για την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα προσώπων κάτω των 16 ετών και απαγορεύονται οι εξής ειδικές εργασίες στις ακόλουθες βιομηχανίες:».

4. Το άρθρο 21 του Β. Δ/τος της 16.3.1923 (ΦΕΚ 91/Α) ως εξής:

« Άρθρο 21

Οι χειριζόμενοι τα μηχανήματα εξετάζονται προηγουμένως από το μηχανοδηγό, ο οποίος οφείλει να πεισθεί ότι είναι ικανοί για την εργασία αυτή. Σε κανένα δεν επιτρέπεται να αναμινύεται σε εργασία ξένη προς την ειδικότητά του. Οι παραβάτες της διάταξης αυτής αποβάλλονται από την εργασία».

5. Τα δύο πρώτα εδάφια του άρθρου μόνου του Π. Δ/τος της 18/23.12.1926 (ΦΕΚ 437/Α') ως εξής:

«Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση προσώπων κάτω του 45ου έτους στην επεξεργασία καπνού. Η απαγόρευση αυτή αφορά την εργασία του ανοίγματος των δεμάτων και διαλογής των φύλλων, της ζύμωσης και καθάρσις των σωρών που έχουν ζυμωθεί, της αποξήρανης σε κλειστά μέρη καθώς και την εργασία στη βιομηχανία του καπνού, της κοπής και συσκευασίας και της κατασκευής σιγαρέτων».

6. Το άρθρο μόνο του Π. Δ/τος της 11/17.10.1932 (ΦΕΚ 371/Α') ως εξής:

«Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση στα ορειχαλκουργεία προσώπων κάτω του 18ου έτους».

7. Το άρθρο 4 του Β. Δ/τος της 10.9.1937 (ΦΕΚ 405/Α') ως εξής:

« Άρθρο 4.

Απαγορεύεται η απασχόληση προσώπων ηλικίας κάτω των 18 ετών σε μηχανήματα κατεργασίας ξύλου».

8. Η περίπτωση 3 του άρθρου 11 του Α.Ν. 1204/1938 (ΦΕΚ 177/Α') ως εξής:

«3. Να μην προσλαμβάνουν στις εργασίες τους πρόσωπα κάτω των 18 ετών.

Στους κάτω των 18 ετών μισθωτούς απαγορεύεται και η ανάθεση της σάρωσης και γενικά της καθαριότητας των εργαστηρίων και των τόπων εργασίας.

Σε όλη τη διάρκεια της σάρωσης οι καθαριστές πρέπει να φορούν αναπνευστικές προσωπίδες.

Πρόσωπα κάτω των 18 ετών, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος, μπορεί να προσλαμβάνονται μόνο ως μαθητευόμενοι για επαγγελματική εκπαίδευση και να απασχολούνται στην παρασκευή και χρήση μολυβδούχων χρωμάτων μέχρι τέσσερις ώρες την ημέρα».

9. Το άρθρο 15 του Β. Δ/τος 464/1968 (ΦΕΚ 153/Α') ως εξής:

« Άρθρο 15.

Απαγορεύεται σε πρόσωπα ηλικίας κάτω των 18 ετών η είσοδος σε στοιχειοθετήρια, στερεοτυπεία, λινοτυπικές μηχανές, χυτήρια μονοτυπίας και ταιγγογραφεία».

10. Το άρθρο 22 του Β. Δ/τος 590/1968 (ΦΕΚ 199/Α') ως εξής:

« Άρθρο 22.

Απαγορεύεται να απασχολούνται σε εργοστάσια ή εργαστήρια κατασκευής συσσωρευτών μολύβδου ως εργάτες ή μαθητευόμενοι πρόσωπα που δεν έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους, καθώς και γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή που θηλάζουν».

11. Το εδάφιο εε της παραγράφου α του άρθρου 1 του Ν. 678/1977 (ΦΕΚ 246 Α') ως εξής:

«εε. Χορήγηση δώρου για τη σύσταση της οικογένειας.

Αν και οι δύο σύζυγοι εργάζονται, το δώρο καταβάλλεται σε εκείνον που ορίζεται με κοινή δήλωσή τους και, αν δεν έχει υποβληθεί τέτοια δήλωση, σε εκείνον που έχει τις μικρότερες αποδοχές.

Το δώρο αυτό καταβάλλεται και στο γονέα που απέκτησε παιδί χωρίς γάμο, εφόσον έχει την επιμέλειά του».

12. Το εδάφιο β του άρθρου 5 του Ν. 678/1977 ως εξής:

«β) Τους δικαιούχους το ύψος, τον τρόπο και τις προϋποθέσεις χορήγησης του δώρου, για τη σύσταση της οικογένειας, του βοηθήματος για το πρώτο παιδί και των βραβείων».

Άρθρο 12.

Κυρώσεις.

1. Ο εργοδότης που παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου αυτού τιμωρείται με πρόστιμο από 20.000 δρχ. έως 300.000 δρχ. Το πρόστιμο επιβάλλεται με αιτιολογημένη πράξη του αρμόδιου επιθεωρητή εργασίας και εισπράττεται υπέρ της Εργατικής Εστίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. Δεν θίγονται οι ισχύουσες ποινικές διατάξεις που προβλέπονται σε άλλους νόμους.

2. Ο εργοδότης στον οποίο επιβλήθηκε το πρόστιμο δικαιούται να

προσφύγει σε πρώτο και δεύτερο βαθμό στα τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια.

Άρθρο 13.

Μεταβατικές διατάξεις.

1. Αν και οι δύο σύζυγοι ή γονείς εργάζονται, τα επιδόματα γάμου και παιδιών, που προβλέπονται κατά την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, καταβάλλονται σε εκείνον που υποδεικνύεται με κοινή δήλωσή τους προς τον εργοδότη που επιλέγουν.

Αν οι σύζυγοι ή γονείς δεν συμφωνούν ή αδυνατούν να υποβάλουν την παραπάνω κοινή δήλωση, ο κάθε εργοδότης καταβάλλει το 50% του προβλεπόμενου επιδόματος γάμου ή παιδιών στο σύζυγο ή γονέα που απασχολεί.

Το επίδομα παιδιών καταβάλλεται ολόκληρο στον εργαζόμενο γονέα, εφόσον ο άλλος δεν εργάζεται ή εργάζεται και δεν παίρνει επίδομα ή δεν συνταξιοδοτείται ή δεν ζει ή έχει κηρυχθεί σε αφάνεια.

Αν η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση σε τρίτο πρόσωπο, το επίδομα παιδιών καταβάλλεται ολόκληρο στον ένα από τους γονείς, εφόσον υπάρχει κοινή συμφωνία μεταξύ τους και κατά 50% στον καθένα απ' αυτούς, εφόσον δεν υπάρχει συμφωνία.

Οι γονείς οφείλουν να καταβάλουν το ποσό που εισέπραξαν σε αυτόν που έχει την επιμέλεια των παιδιών.

2. Δεν θίγονται διατάξεις νόμων, κανονισμών, συλλογικών συμβάσεων, αποφάσεων διαιτησίας, υπουργικών αποφάσεων κ.λπ. που προβλέπουν την καταβολή των πιο πάνω επιδομάτων και στους δύο εργαζόμενους συζύγους ή γονείς.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλογικά και στις περιπτώσεις χορήγησης επιδόματος παιδιών από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.

Άρθρο 14.

Εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

1. Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.) μπορεί να εκτελεί προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης στις οικοδομικές και συναφείς ειδικότητες για άνδρες και γυναίκες με τη συνδρομή του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ως προς το εκπαιδευτικό μέρος και με κάλυψη από τον Ο.Ε.Κ. των σχετικών δαπανών.

Τα προγράμματα αυτά εκτελούνται σε εργοτάξια είτε του Ο.Ε.Κ. είτε αναδόχων έργων του.

2. Στους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο καταβάλλεται από τον Ο.Ε.Κ. εκπαιδευτικό επίδομα για κάθε ημέρα κατάρτισης.

3. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας, που εκδίδονται ύστερα από γνώμη των Διοικητικών Συμβουλίων του Ο.Ε.Κ. και του Ο.Α.Ε.Δ., καθορίζονται ο τύπος και η διάρκεια των παραπάνω προγραμμάτων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την κατάρτιση και εκτέλεση των προγραμμάτων αυτών και την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

4. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας καθορίζονται το ύψος και ο τρόπος καταβολής του εκπαιδευτικού επιδόματος, ως και τα δικαιολογητικά των δαπανών εκτέλεσης των προγραμμάτων.

Άρθρο 15.

Τελικές διατάξεις.

Διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, συλλογικών συμβάσεων εργασίας διαιτητικών ή υπουργικών αποφάσεων, εσωτερικών κανονισμών ή οργανισμών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, όροι ατομικών συμβάσεων καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος, εφ' όσον είναι αντίθετες με τις διατάξεις του νόμου αυτού, καταργούνται.

Άρθρο 16.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

αλλη- λογραφία

Λαθεμένη Αντίληψη

Τελευταία υπάρχει ένα πρόβλημα στην περιοχή, που υπηρετώ. Ένας παπάς, νέος και ρεαλιστής, για να μαζέψει τα παιδιά στο Κατηχητικό και να τα συγκρατήσει κατά τον ελεύθερο χρόνο τους, έχει βάλει τυχερά παιχνίδια στο υπόγειο της εκκλησίας. Μπιλιάρδα, ποδοσφαιράκια κι άλλα. Δικαίωμα έχουν να μπαίνουν τα παιδιά που είναι γραμμένα στο Κατηχητικό. Δείχνουν μια κάρτα και εισβάλλουν στον παράδεισο. Κάποιοι ειδοποίησαν την αστυνομία να κάνει έρευνα. Έκανε και το πόρισμα ήταν, πως, αφού δεν παίζουν με μάρκες και χρήματα, επιτρέπεται. Η αιτιολογία του παπά είναι, πως έτσι τα προστατεύει, τα μαθητούδια απ' άλλα στέκια, όπου μπορεί να κυκλοφορούν διεφθαρμένοι τύποι, που διοχετεύουν ναρκωτικά.

Όμως, σκέφτομαι ότι συνηθίζουν και αγαπούν τέτοιου είδους παιχνίδια και είναι φόβος μήπως αργότερα τους γίνουν απαραίτητα και βρίσκουν διέξοδο μόνο σ' αυτά, όταν θα θέλουν να διασκεδάσουν. Θα τ' αναζητήσουν όπου θα υπάρχουν, γιατί όταν μεγαλώσουν δε θα 'ναι η εκκλησία ο κατάλληλος τόπος. Πιστεύω πως ο παπάς ξεκινά απ' την έννοια, πώς να τραβήξει τα παιδιά και να τα προστατέψει, αλλά αυτή η τακτική είναι λαθεμένη κι έχει κινδύνους. Θα μπορούσε να βρει ένα γυμναστή, ή τεχνικό και ν' απασχολεί τα παιδιά με τρόπο ταιριαστό από κάθε άποψη. Αγα-

Στις εννιά του Γενάρη πήγαμε σχολείο, μετά τις διακοπές. Στις 18 του Γενάρη, ο παπάς τηλεφωνεί να πάμε στην εκκλησία. Όταν πάμε στην εκκλησία, χάνονται δυο ώρες κι ολόκληρη η μέρα, γιατί η τάξη χαλαρώνει με τα σύρε κι έλα. Δυο φορές το μήνα γίνεται αυτό. Τώρα έχουμε πενθήμερα και δε βολεύει αυτός ο συχνός εκκλησιασμός. Ούτε προσθέτει τίποτα στη θρησκευτικότητα των παιδιών. Ούτε που προσέχουν, ούτε που ενδιαφέρονται, γιατί δεν καταλαβαίνουν. Το βρίσκουν σαν πανηγύρι. Ο χρόνος που χάνεται δεν μπορεί να αναπληρωθεί, όταν μάλιστα η τάξη έχει κενά. Ποια μαθήματα να καταργήσω για τα χαμένα; Όλοι μας συνηθίζουμε να παραμελούμε τη μουσική, τα τεχνικά, τη γυμναστική. Αυτά όμως τα μαθήματα αρέσουν στα παιδιά, και νιώθουν άσχημα όταν δεν τα κάνουμε.

Ερχόμαστε στα κατηχητικά σχολεία. Σ' αυτά δασκαλεύουν άνθρωποι χωρίς ειδικές γνώσεις, με μόνο εφόδιο τη θρησκοληψία τους. Τι μπορούν περισσότερο να προσφέρουν στα παιδιά απ' τον κάθε δάσκαλο, που κάνει δυο φορές τη βδομάδα Θρησκευτικά και παιδαγωγεί ηθικά μέσα από τόσα μαθήματα; Είναι δυνατόν ο καθένας να ξέρει ψυχολογία και παιδαγωγική; Θυμάμαι, όταν πήγαινα κι εγώ κάποτε, μας έκαναν κατηχητικό μια γεροντοκόρη που 'χε τελειώσει δημοτικό, ένας ταχυδρομικός με δυο τάξεις Γυμνασίου κι ο πάτερ-Νίκωνας που 'χε πάει τρεις τάξεις δημοτικό. Η πρώτη κατηχήτρια ήταν ονομαστή τοκογλύφτρια στον τόπο μου. Δεν είδα, όσους πήγαν κατηχητικό να έγιναν καλύτεροι.

Δε δέχομαι στα σχολεία μας να κάνουν κουμάντο ο κάθε παπάς και να κρατάει τεφτέρι, για όσους αρνιούνται να εκκλησιαστούν, γιατί θέλουν να δουλέψουν. Εμείς πρέπει να ορίζουμε πότε θα εκκλησιαστούμε και να ειδοποιούμε. Στο κάτω-κάτω έχουν και γονείς τα παιδιά κι ελεύθερο χρόνο Σάββατο και Κυριακή για τα θρησκευτικά τους καθήκοντα.

Νομίζω πως πρέπει να βρεθεί μια λύση. Ήδη μ' ευχαρίστηση είδα πως βάζει τα ερωτηματικά του κι ο Δωδωναίος. Είμαστε πολλοί, που αγαπούμε το Θεό, δεν έχουμε τίποτα μαζί του, κάνουμε ό,τι μπορούμε γι' αυτόν, αλλά δεν προφταίνουμε να κάνουμε όσα ζητάει η Πολιτεία και δεν τον πιστεύουν περισσότερο με τον εκκλησιασμό τα παιδιά.

13 < των γυναικών στην αγορά εργασίας καθώς και την εξασφάλιση νέων θέσεων εργασίας τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον Δημόσιο τομέα.

Ιδιαίτερα σήμερα που η Κυβέρνηση κάνει προσπάθεια για την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών του τόπου, μπορεί να γίνει πραγματικότητα η δημιουργία νέων θέσεων και ευκαιριών και παράλληλα να γίνει συγκεκριμένος προγραμματισμός για απορρόφηση του γυναικείου δυναμικού-επιστημονικού, εργατοτεχνικού κλπ.

Ένα θήμα θετικό στην προσπάθεια δημιουργίας νέων θέσεων είναι το ειδικό πρόγραμμα του Ο.Α.Ε.Δ., που έχει σαν στόχο τη δημιουργία 20.000 νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για νέους κάτω των 30 ετών, και προβλέπει επιχορηγήσεις στις επιχειρήσεις και τους εργοδότες γι' αυτό.

Αυτό προϋποθέτει την διεξαγωγή έρευνας και μελέτης της αγοράς, ώστε πράγματι η δημιουργία των νέων θέσεων ν' αποδώσει στην ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας, με στόχο τη μόνιμη

και πλήρη απασχόληση στις θέσεις αυτές.

β) Τη συνεχή προσπάθεια για εκπαίδευση - επαγγελματική κατάρτιση - επιμόρφωση ιδιαίτερα των γυναικών που μέχρι σήμερα αποτελούν το ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, με ειδικά προγράμματα ταχύρρυθμης εκπαίδευσης.

γ) Την επιβολή κυρώσεων στους εργοδότες που παραβαίνουν την νομοθεσία για την ισότητα και εξακολουθούν τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών.

δ) Τη θέσπιση ειδικών διαδικασιών και οργάνων που θα έχουν σαν έργο και θα κατατείνουν, αφενός στην παρακολούθηση της εφαρμογής των μέτρων της ίσης μεταχείρισης, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα, και αφετέρου στην άρση ή την αποτροπή της εκμετάλλευσης, με την δυνατότητα, εκτός της ατομικής ένδικης προσφυγής, και προσφυγής των συλλογικών οργάνωσεων.

ε) Τη διεξαγωγή έρευνας για τις συνθήκες δουλειάς στις λεγόμενες «εργαζόμενες με το κομμάτι» στις οποίες

ενδεχομένως δεν εφαρμόζεται η εργατική νομοθεσία και δεν έχουν ασφάλιση, περίθαλψη, συνταξιοδότηση.

στ) Ειδικότερα για τις γυναίκες επισημόνισσες, ο Σύνδεσμός μας προτείνει την εφαρμογή των μέτρων εκείνων που θα εξαλείψουν τα προβλήματα που σήμερα υπάρχουν και που συντείνουν στην ανισότητα της επαγγελματικής εξέλιξης και της ανόδου στην ιεραρχία (π.χ. ενώ οι γυναίκες εκπαιδευτικοί αποτελούν μεγαλύτερο ποσοστό από τους άνδρες, εκείνες που φτάνουν στην κορυφή της ιεραρχίας είναι ελάχιστες)

ζ) Τη διαφώτιση για την αναγκαιότητα της άρσης των διακρίσεων και την αλλαγή νοοτροπίας που πρέπει να στραφεί μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων ιδιαίτερα στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης, προς το σύνολο του πληθυσμού, δηλ. και στα δύο φύλα, γιατί και οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ανάγκη από συνειδητοποίηση της ισότητας

